

О г о л о ш е н е.

Отсим подаєсь до загального відома всім відділам і їх членам, приналежачим до „Руського Народного Союзу“, що

XI Головна Конвенція „Руського Народного Союзу“

відбуде ся

в місті Cleveland, Ohio, почавши від дня 20-го вересня с. р.

Згідно зі статутами Р. Н. С., кожний відділ Р. Н. С., котрий сповнив всі приписи і постанови, приписані статутами тої Організації, має право вибору делегата на Конвенцію. — Вибір делегатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 19-го серпня (august) с. р. всі делегати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союзу.

Ні один відділ Р. Н. Союзу, котрий не був членом Організації що найменше шість місяців до речинця вибору делегатів, не має права вибору делегата. — Ні один відділ Р. Н. Союзу, котрий не сповнив всіх своїх обовязків супроти Організації і її статутів, як: неплаченє точного і повново розмету, приймає членів до відділу а до Р. Н. Союзу ні, або на оборот, невиконуванє припоручень Головного Відділу Р. Н. С., не має права вибору делегата, згідно зі статутами Організації (§ 90 старий статут і § 89 новий статут).

Ніякий відділ не може вибрати за делегата такого члена, котрий є рівночасно урядником иньшої подібної організації.

Відділи, котрі мають право до більше як одного голосу, застосують ся до § 99 старий статут, § 98 новий статут, як також до § 98 старий статут, § 97 новий статут.

Делегатом на Конвенцію може бути вибраний кожний член Р. Н. Союзу, котрий єть що найменше 6 місяців членом Організації та вмє писати і читати. — Відділи, котрі не хотять висилати делегатів, а хотїлиби, щоби їх відділ був заступлений, мають застосуватись до § 96 старий статут і § 95 новий статут.

Місце конвенційної галї, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнійше.

McAdoo, Pa., July 9, 1910.

Д. Напїтула,
головний предсїдатель.

А. Шаршонь,
голов. касїер.

С. Ядловский,
голов. секретар фїнансовий.

Т. Лабовский,
голов. секретар рекордовий.

Звіт Контрольної Комісії „Р. Н. Союзу“ за час від 1-го октобра 1909 р. по конець мая с. р. взлядно по 5-го юлія с. р.

На днях 19-го і 20-го с. м. провірено в присутности головного Уряду книжки і рахунка „Р. Н. С.“ і друкарні „Свобода.“ Так одна як і друга контроля випала вельми вдоволяючо, а масток Р. Н. С. предсавляєсь ось так:

Дохід „Р. Н. С.“:

в Октобрі 1909.....	12025.87
в Новембрі „.....	12593.58
в Децембрі „.....	13114.19
в Январі 1910.....	16004.32
в Фебруарі „.....	12753.87
в Марті „.....	16813.54
в Априлю „.....	11769.22
в Маю „.....	11471.05
Разом.....	106545.64
зі Септембра 1909.....	54117.30
остало робить суму.....	160662.94

Розхід:

Октобер 1909.....	7778.07
Новембер „.....	8859.62
Децембер „.....	13012.81
Январ 1910.....	11968.27
Фебруар „.....	12678.37
Март „.....	13388.80
Априль „.....	9402.39
Май „.....	12401.33
Разом.....	89489.66
проте від доходу.....	160662.94
відібрати.....	89489.66
зістане.....	71173.28
додавши процент.....	1089.66
дає разом.....	72263.16

Розложити ті гроші на поодиновї фонди, то буде враз з процентом:

Сирїтський фонд.....	35703.88
Резервовий „.....	19012.74
Розпорядимий фонд.....	9416.39
Бідних „.....	4153.06
Народний „.....	5877.09
Разом.....	\$72263.16

„Молодечий Союз.“

Прихід:		Розхід:	
Октобер 1909.....	336.16	Октобер 1909.....	40.00
Новембер „.....	360.15	Новембер „.....	10.00
Децембер „.....	340.30	Децембер „.....	91.00
Январ 1910.....	364.00	Январ 1910.....	75.00
Фебруар „.....	383.37	Фебруар „.....	399.00
Март „.....	356.84	Март „.....	25.00
Априль „.....	397.04	Априль „.....	60.00
Май „.....	389.06	Май „.....	36.00
Разом.....	2926.92	Разом.....	\$736.00
зі Септембра 1909.....	5691.71		
Разом.....	8618.63		
роzkоду.....	736.00		
зістає.....	7882.63		
% за мин. пїврік.....	72.44		
	\$7955.07		

Друкарня.

Звіт приходів і розходів Друкарні за час від 5-го Децембра 1909 по 5-го Юлія с. р.

Дохід:		Розхід:	
Децембер 1909.....	1690.12	Децембер 1909.....	1784.37
Январ 1910.....	4178.33	Январ 1910.....	2305.52
Фебруар „.....	1927.50	Фебруар „.....	2139.01
Март „.....	1527.56	Март „.....	1387.81
Априль „.....	1752.56	Априль „.....	1398.30
Май „.....	1842.81	Май „.....	1666.82
Юній „.....	1775.46	Юній „.....	1595.37
Разом.....	14694.34	Разом.....	\$12267.20
Дня 5 Дец. 1909.....	2769.91		
було готївки.....	2769.91		
разом.....	17464.25		
роzkоду.....	12267.20		
зістає.....	\$5197.05		

готївки зарїбку, або поверх 30% зарїбку від ціни купна друкарні. Коли-б ще всі довжники позвертали за виконані роботи суму \$1209.28, то було би \$6406.33 зарїбку, або з надвишкою 38% від вилаченої за друкарню суми \$16.855.00 і то за несповна 2 роки, бо друкарню закуплено на власність „Р. Н. С.“ з днем 23-го Юлія 1908 р.

Взявши все разом, масток „Р. Н. С.“ виносить я. в.: на 5 фондах єсть..... \$72.263.16 „Молодечий Союз“..... 7.955.07 Заробок друкарні в готївці..... 5.197.05

Разом..... \$85.415.28

Виплачений чисто інвентар друкарні..... 16.855.00 дає разом..... \$102.270.28 т. є. сто два тисячі двїста сімдесять дол. 28 цїт., а позаяк на X-їй головн. Конвенції масток „Р. Н. С.“ виносив **\$46.071.26**, то значить за послїдні два роки „Р. Н. С.“ доробив ся кругло **\$56.199.02**.

Судїть тепер, славні Союзовці, чи наша організація упадає, чи росте, кріпшає?! До милого побаченя в дни 20-го вересня с. р. на XI-їй головній Конвенції „Р. Н. С.“ в Cleveland, Ohio.

За Контрольну Комісію:

Мих. Бабїй в. р. Вас. Гришко в. р. о. Д. Добротвор в. р.

До загального відома усім дотеп. П. П. Місц. Органїзаторам Р. Н. С. в Америці.

Отсим маю честь пригадати ще раз Впов. П. П. Органїзаторам, щоб по одержаню від мене приналежної їм премїї, сейчас звертали менї посвїдки з власноручним підписом, а не так, як практикувалось до тепер, що той або сей з місц. Органїзаторів повідомляв мене, що одержав премїю, але посвїдку задержував у себе.

Деякий знова через недбалість затратив прислану йому посвїдку, иншому знова „дитина подерла“, а тамтой через розсіяне вложив посвїдку до кишенї й носить з собою цілі місяці!..

Если майже кожний „Союзовець“ жадає і нетерпелить ся на кожду, хочби найменшу проволоку зі стороны Гол. Уряду, то повинен з другого боку постаратись і самому бути завжди точним. Не в захвалюваню якого-небудь діла, але в солїдності і точнім виповнюваню обовязків лежить певний успіх розцївту.

З поважанєм
М. Бєля
Гол. Органїзатор Р. Н. Союзу.

Боротьба за право.

По роману К. Г. Францова. — Переклад Мис. Атаманюк.

(Дальше)

Він скочив з підвищення і оточений товаришами протискав ся крізь товпу.

Товпа не зараз прийшла до себе. Коли вона очуляла, піднесла ся не бували крики огірчення.

Фрейтар з пістолетом в руці кинув ся за Тарасом, щоби його здержати „в імя закону“.

Та мужики не допустили його до того.

— Ми не падлюки! — кричали вони, — на вічу може кожний говорити, що хоче.

Як Тарас пробивав собі дорогу в товпі, многи знакоми ставали ся задержати його за одіж.

Отець Лев ридав. — Який Чоловік погибає! — тяжко вирвало ся у него.

— Хто іде за правду — не погибає, а що найменше в очах чесних людей, — відповів Тарас. По тім він підійшов до святищенника і спитав, чи піде він, куда-б Тарас его попросив лиш коли небудь.

Священик обіцяв.

Сини Семена, Грицько і Гаврилко кинули ся на коліна перед Тарасом, просили ся, щоби їх взяв із собою.

— Ви гарні, добрі хлопята, та я того не могу зробити.

Потім він скорою ходою підійшов до коний, і тільки що хотів усісти, як розніс ся роздираючий душу крик Анниці. То вивів її Семен з господи, думаючи затримати хоч тим Тараса. Вона стояла у дверех господи і не подвижними очима дивила ся в даль.

— Пращай! — тихо вирвало ся здавленим голосом у Тараса хоч він хотів крикнути грімко.

Через кілька хвилин його вже не видно було.

X.

Вістка, що Тарас пішов у гори лисавкою облетіла всіх мешканців Покутя, Поділя й Буковини. Майже всі срічали ту вістку з тривою. Всюди говорили: коли такий чоловік став гайдамакою, та видно, що вже таки не гаразд живеть ся. Всі знали ще до того, що Тарас не з особистих причин пішов у гори; його не оскорблено особисто, йому не забрано його майна; він тільки уступав ся за права угнетених, тому, що в тій стороні нема права і потрібний є местник.

Гуцули сприяли ділові Тараса. Він позискав собі не обмежену приятель. У всіх присілках „Чорного Озера“ говорили: — Віда білим мундурам, коли-б вони усмілилися ся переслідувати Тараса.

Більшість односельчан гордила ся, що з поміж них вийшов такий чоловік і раділи, що по їх стороні була правда, коли вони радили не звязувати ся з тими „чорнильними душами“. Та вповні спочували Тарасові дяш деякі.

Найбільше зі всіх страдав отець Лев. Він мучив ся і терпів не із-за поступку Тараса. Ні! Його душу стали гризти сумніви; він почав трапити віру.

Чому, думав він, тільки горя?

Чому має згинуту такий чоловік? Невжеж тільки тому, що серед всьої неправди сьвіта тін зберіг діточе серце і віру в справедливість? І йому все більше здавало ся лицемірством молити ся і заставляти других вірити. Він заледви спроміг ся приговорити ся до великодній проповіді.

Анницю в перших днях огорнула чорна розпука. Вона кидала ся, маячила і тільки часами викрикувала імя Тараса.

Люди думали, що вона зійшла з ума.

За кілька днів вона прийшла до себе і взяла ся до господарства. Після глибокого одчаю, вона рішила, що Тарас повинен був поступити так, як говорило йому серце, що від сьогодні в неї нема мужа, а у її дітій нема батька і що всі клопоти спадають на неї.

Отець Лев, коли прийшов відвідати її, застав її при роботі. Вона складала мішки з соломою в стайні.

— Пощо ти то робиш? — спитав отець Лев.

— Приготовляю місце для жовнірів. Аджеж той підлець Гаїк цілком певно, що настрашить ся тим більше, що Тарас заявив, що пічне від него і певно постарас ся спроводити військо. А як так, то військо стане на певне у дворі того, що заявив войну цісареві. І в той спосіб неприятелеви удасть ся навістити жінку, та скажи будь ласка, що-ж можна довідати ся від жінки... Мені жаль тільки, що жовнірам прийде ся розложити ся і по других людях, і ті будуть проклинати мене і дітій.

— Тепер я знаю о чім говорити на проповіді! — крикнув священик.

— Сасибіг, та чи то що допоможе? хитаючи головою відповіла Анниця. — Впрочім говори, тільки не проси о співчуя. Ми ще можемо самі собою заняті ся.

На Воскресене сказав отець Лев гарненьку проповідь. Він мало говорив в ній про милосердя, та за те тільки пояснював заповідь Христа: — Любите ближнього, як самого себе. — А коли він говорив о безкорисній людині, яка поступає по тій заповіді, всі розуміли, що він говорить про Тараса. Потім отець Лев говорив о взаїмній помочи, особливо о помочи жінкам і сиротам. Розкарав о смерті мужа Евдокії, бідної жінки, що остала ся без куска хліба і опіки.

— Та її горе ще на так тяжке було — говорив він. — Вона знала, що муж її в блаженному покою, освобожденний від земних турбот. — Йї ми можемо подати милостиню. Та і другій вдові, полишеній тої утїхи ми повинні лише вказати горячу любов. Вона і її діти — се найнесчасливіші.

По службі Божій зібрали ся селяни довкола церкви. Говорили тільки про Тараса. Розказували, що господарі й його рідного села Радови, готові піти під його прапор. Говорили, що урядник в окружнім суді довідавши ся о поступку Тараса збожеволів; говорили, що Тарас сеї ночи прийде судити управителя. Таж він сьогодні розвернув прапор і заявив, що то буде його першим ділом.

Інші уневали, що Тарас не розпичне свого діла на сьвітле Воскресене.

Фрейтар влізливо вмішував ся в спори і питав насмішливим голосом, чи не готові і вони помогти Тарасові?

— Мовчи! — закричали його, сини Семена, — не смій обиджати його імени!

І ось, ось, що не прийшло до бійки.

— Послухайте! — крикнув „рудай Шпанко“. От як ми посту-

лимо. Як управитель окаяє сильну відпорність то ми певно, що не станемо підложувати шию, но, а коли він потерпить, так буде-мо дураки, коли того невикористаємо.

— Тфу! — сплюнув Грицько Поменко.

— Встидай ся! Аджеж-ж ти говориш не з баранами! — закричав Василь різник. — Послухайте мене. Тарас не гайдамака; він мстител. Ніхто не сміє його чіпати. Та і помагати йому ми не можемо. У нас є родини і жінки. Я раджу тому держати ся на боці.

— І дивити ся зі зложеними руками? — підсьміхнув ся Фрейтор.

— Так! — відповіла більшість.

На тім і рішено.

ЧАСТЬ ДРУГА.

I.

Пан Гаїк памятної шуткової неділі поїхав до місточка Заболотова, де стояло військо, нічого не знав про віче. Він весело грав у карти в полковника від гузарів Міхалі, коли увійшов служачий і сповістив, що в передпокою чекає староста Болеслав і просить переказати панови важну новість: селянин Тарас Бараболя вивів цісареві війну.

Усі розсьміяли ся, лиш Гаїк поблід. Він цілий задрожав і карти випали у него з рук.

— Панове, — сказав він тривожним голосом, — ви не знаєте того чоловіка. Тут іде справа на жите і смерть.

Він хотів вийти до Болеслава, та полковник сьміючи ся, предложив йому розпитати старосту при них.

— Аджеж виводжене війни цісареві найбільше обходять нас офіцирів, — сказав він.

Староста увійшов в кімнату і розповів цілу промову Тараса. Його серйозний вид прикро поділав на слухачів. Та коли він скінчив всі знов розсьміяли ся.

— Отжеж війна виводжена, значить скорий аванс і подвійна платня, — жаргував один офіцир.

Полковник пропонував дальше грати. Всі оглянули ся на Гаїка, та він був ні живий, ні мертвий. Цілий згорбив ся і лице було бліде. Він упав на крісло і тяжко заривав.

— Пана полковник, — сказав він, — мені, конче треба їхати до дому. Прикажіть своїм гузарам відпроводити мене до Зулавців і хай там вони і остануть ся. В противнім разі я завтра трупом лежати му а мій замок оберне ся в згарища.

Полковник з початку не згодив ся, аж потім дав йому кілька гузарів.

Через якийсь час Гаїк уже був на пляжу в окружене місто Коломию. По обидвох сторонах його карети їхало по двох гузарів на конях. А управитель і староста були узброєні від стіп до голови. Та мимо того, як лиш до його уший доносив ся який небудь шум, він кричав зі страху. Болеслав його успокоював, і говорив що Тарас обіцяв розпочати своє діло за тиждень. Пан Гаїк не сумнівав ся, що Тарас не додержить слова, та бояв ся, чи не зле його зрозумів староста.

В дев'ятій годині рано Гаїк доїхав до міста. Звідси післав старосту за чорною шкатулкою, де були ськовані його гроші.

При тім спитав старосту:

— Як ти думаєш, чи розвалить Тарас мій замок в моїй неприсутності?

— Він рішив вас убити — а панське добро йому не потрібне, відповів староста. — Тому він буде вас чекати.

— Я позістану тут, — сказав пан Гаїк, — і старати ся му всіма силами, щоб чимскорше повісити того драбугу, а в противнім разі...

— В противнім разі він вас повісить, — сказав загонистий староста.

Гаїк удав ся до начальника окружного суду і сказав йому, що в Зулавцях бунт против цісаря і радив назначити більшу суму грошей за голову Тараса та прислати за ним два полки жовнірів.

Старий урядник розсердив ся.

— Здоровлю вас, — сказав він. — Та тільки ще того не доставлю... а впрочім я дякую вам за донос. Внесіть письменну скаргу.

— Осміляю ся спитати, коли буде розпоряджене?

— Коли прийде черга на вашу скаргу.

— Але-ж справа потребує як найскоршого рішення. Рішучо треба прислати гузарів із Заболотова.

Старик цілком розсердив ся.

— Хибаж я генерал? — кричав він. — Яж окружний начальник — і нічого більше!

Пан Гаїк доказував ще, що справа іде між иншим і о его жите і о майно графа.

— Отже-ж, коли прийде рішення на мою скаргу? — спитав в кінці.

— Сего не знаю. Справа буде віддана слідчому, слідчий поїде на місце провирити справу, і як ваші слова будуть правдиві, то судити ся ме за такі злочини як: богоухольство, образа цісаря, заохота до бунту, угроза і очернение правлячих чинників. За один такий злочин його присудять на десять літ кріпости. А коли-б він рушав вас, так його повісять. Чи спокій вже?

Та Гаїк не успокоїв ся.

— Колиж поїде слідчий? Завтра ранком?

— Завтра рано! — ударивши руками крикнув окружний начальник. — І то говорить образований чоловік!...

Він був прямо сам не свій.

— Слідчого вишле ся розуміє ся як найскорше; однак не скорше як за місяць. У всім мусить бути порядок, — сказав він. — А тепер до побачення.

Управитель пішов.

По дорозі купив собі револьвер на шість вистрелів

Роздумавши своє положенє рішив покинути місце управителя. Жити в Коломиї і управляти господарством було не можливо. Мужики не сповняли би ані одної повинности і граф розуміє ся прогнав би таки його. Ліпше було піти самому. Та щож тоді почати? Пан Гаїк жив гучно а в шкатулці всього на всього було ще три тисячі гульденів. Та крім того йому було й жаль виїжджати з Коломиї, бо тут уважали його за чесного, порядного чоловіка. А то можна було продати за гарні грошки в Коломиї; треба було лиш оженити ся з одною багатого та розпустною вдовою, Вандою Антонович. Вона давно вже шукала собі жениха з чесним імям, щоби піднести себе в опіній міста. Гаїк був якраз такий. Він сам добре

о тім знав, та бояв ся взяти ся з такою жінчиною; для него було-б то розуміє ся ганьбою. Та тепер уже не було другого вибору. Староста приїхавши із села сповістив управителя, що всі мужики похваляють Тараса і домагають ся, щоби він чимскорше накинув петлю на шию управителя. Погана була звістка. Та він все таки не хотів покинути місце управителя а захотів почути, що люди о нїм говорять.

Тому треба було йому зайти до одного шинку, де від раня до вечера сидів старий балакун, що любив розуміє ся випити на чужий рахунок, Тадей Базанський, і від него довідав би ся все найліпше.

Базанський був дуже балакливий і досить живий чоловік. Він любив розказувати всім про свою минувшину, причім в понеділок розказував одно, у второк друге в середу третє; так аж до неділі. Він говорив з запевненем, що він Базанський, є потомком славного литовського княжого роду, та що в молодости его дуже поважали і що був тоді богатим. А злі язики говорили цілком противно, що він був просто циркуликом у Варшаві.

Він одягав ся дуже нужденно, був вічно запитий і удержував ся з сего, що розказував сплетні і робив ріжні погані діла.

Коли Гаїк увійшов в шинок, його тут стрітив Базанський.

— А, то ви, — крикнув він махнувши шапкою, — я якраз о вас і думав. Я думав, яка страшна схожість в нашій судьбі.

— Не вже-ж? — холодно спитав Гаїк і сказав подати фляшкку вина. — І в чім та схожість?

— Велика схожість!... — Базанський сів напротив управителя.

— Велика... но та чей ви знаєте, що я цілком не могу самі пити.

Гаїк усміхнув ся і казав подати ще одну чарку.

— Так в чім-жеж та схожість?

— А ось в чім. Давніше і я був богатий і чесний а потім злі люди позбавили мене маєтку і доброї слави. А хтож вам тепер справляє прикрість? Також злі люди! Не правда-ж Страшна схожість!

— Так, так здаєть ся. А чи ви уже знаєте про мужиків? — спитав Гаїк.

— Хтож того не знає? І є також такі люди, що похваляють розбійника.

— Хто-ж то?

— А хочби той старий адвокат Старковський. Хибаж вчера він що говорив? Було їх з двадцять чоловіка в компанії і зійшла бесіда на Зулавців? — Панове, — промовив він, — я знаю добре Тараса, То, панове, найблагороднійша, найкраща людина, яку я коли небудь міг був стрінути. Та що такому справедливому чоловікови не діставало ся нічого иньшого, як іти в гайдамаки, повинні ми червоніти від стыду. — І знаєте, що там усі вас винили. Старковський довго розказував о якийсь там землі о ложній присязі, — а коли він скінчив, всі, в один голос сказали: Судячи після ваших слів, пан Гаїк просто драб. Та ще добре, що я всьо то довідав ся в час. Так, так, добродію, ось які люди живуть на сьвітї.

— Так, ось які люди! — повторив Гаїк. Тепер він бачив, що всьо для него пропало. Липало ся спакувати клунок і вліхати.

— Так, ось які люди на сьвітї! — зігнув за ним Базанський.

— А чи знаєте, пане Гаїк, красавицю в нашому місті Ванду Антонович? Вона так вас любить, так бажає вас бачити... — Базанський не загикуючись почав влєвнювати його, що йому дуже підходить женити ся з тою красунею. З разу на се Гаїк почервонів зі стыду, але скоро успокоїв ся і сказав, що то, що говорить Базанський, йому тепер подобає ся.

— Не верзїть чорт зна що! Обговорім вперед матеріяльну сторону — відповів він на слова Базанського — а потім вже поговоримо об любові. Який у неї маєток? Тільки коротко і ясно.

Базанський відразу змінив ся.

— Коротко і ясно, — сказав він. — Три села: Харківка, Дринківці і Русів. Ціна всіх пів мільона. Крім того в паперах і векслях сто тисяч гульденів!

— А які услїва?

— Русів і Дринківці запише ся на Ванду. Доходи розділювати меть ся по рівні. Тільки Харківка передає ся на забезпеченє... — Базанський замьяв ся.

— На забезпеченє дитинки від першого любка, — докінчив спокійно Гаїк. — А вже-ж! А мої услїва такі: — Дранківці повинні рішучо записати ся мені, — а в прочім я згоджую ся.

Базанський недовірно похитав головою і постановив розвідати ся у самої Ванди. Там проти його сподіванки діла склали ся добре і на другий день Гаїк був уже женихом. Вернувши до дому від Ванди, він довідав ся, що за ним два рази прислав окружний судя. Не довго думаючи він пішов до него.

— Дуже мені приємно вас бачити у себе! — сказав здоровлячи ся з ним окружний судя. — У мене є для вас дуже важні новини. — Він підніс палець в гору.

— Піймали Тараса? — спитав Гаїк.

— Щож ви? Хтож міг його за той час зловити? Ні, радісна звістка для вас, але другого рода. — Він глибоко відіхнув. — Я повинен у всім затримати порядок; як ми рішили на нашій нараді слідчий має вибрати ся до Зулавців вївторок. А крім того сьогодні нарочно післано післанця до полковника, щоби він вислав до Зулавців відділ піхотного війська.

— Я позволю собі звернути вашу увагу...

— Говоріть, я могу вслухати, — нетерпливо перебив старий Гаїк. Він згадав, що у него на столі в сусідній кімнаті стигне кава.

— Діло в тім, що полковник видасть приказ не скорше як завтра, в п'ятницю. Піхотний полк стоїть в Чорткові і в найліпшій разі дістане приказ в суботу рано. Два дні тяжкого скорого ходу і вони мужуть бути в Зулавцях аж в понеділок. Треба рішучо вислати в Зулавці ескадрон гузарів, який находить ся всего кільканацять миль від місця.

— Що-ж ви мені розказуєте! — бурмотів старик. — Хибаж я генерал? Яке мені до сего діло? Ані артилерії, ані кавалерії не можу послати в Зулавці, бо там нема добрих стаєн. Я везу для вас нарушувати порядок, на яким спочиває ціла держава. Що ви мені розказуєте, де стоїть який полк? Що, на мені сирій мундур а на голові воєнене чако?

— Ні, — відповів Гаїк, — ви в лахмані а на голові нічна ярмурка.

З початку начальник розкривав ся на Гаїка. Та коли згадав, що се у него в дома, сейчас вгамував ся. А щоби то якось залагодити, запросив Гаїка на неділю до себе на обід.

— Будь ласка, зробіть мені честь!...

(Дальше буде).

Преосв. Владика Ортинський в Jersey City.

Час від 6-го до 10-го Юнія с. р. був для Русинів в Джерси Сіті справдішнім торжеством. Се величаво свято розпочалося 6-го в середу вечер.

Вже о год. 7 зібралося множество народа коло Церкви, а о год. 7.30 вирушила ціла парохія на двірці. Перед вела банда руська зложена таки з самих живих молодців Джерси-ситських. За ними поступала школа. Аж серце радувалося як молоденькі школярки хлопчики і дівчатка по святочному прибрані машерували в парох на чолі з своїм учителем п. Гелого. За школою поступали бундючно і певні себе всі місцеві братства і товариства в своїх відзнаках. За ними друга банда а за бандою керичі (повози) прикрашені в американські і руські хоруговки, в яких італи священники і комітетові. Похід замкнула друга часть брацтва.

Точно о год. 8.15 з'явився на пероні дорогий Гість очікуваний всіма Владика Преосв. Еп. Ортинський, який приїхав просто з Рочестера, де преподавав місію і посвятив церков. На против до Нью Йорку виїхав парох о. Улицкий. Дух радости вступив в серця очікуючих священників і комітету — а Владика лагідним усміхом поздоровив присутних. Тепло і коротенько привітав один з комітетових в імени парохії Владика і там Владика в супроводі священників і свідків війшов до керича.

Тут заняли всі назначені собі місця.

Появилися всі священники з околиці: оо. Підгорецький, Улицкий, Понятишин, Чаплинський, Коритовський, Волярчук і Довгович. На появу Владика обі банди заграли славний марш Соколів і в тім самім порядку похід рушив до Церкви. Важкі дзвони дали знати, що зачалося свято і що в храм вступає Князь Церкви. На порозі привітав щирими словами Владика місцевий парох о. Улицкий, почім Владика окружений священством відправив задля пізної пори лиш молебень і виголосив першу місію науку. Преосв. Ортинський мав славу найліпшого проповідника в цілій Галичині, жадна більша і важніша місія не відбулася без него, своєю особою у Львові стягав не йно звичайний наряд, але майже цілу інтелігенцію руську з міста до церкви, де проповідав. На місію навіть старі священники випереджали себе, аби послухати проповіді місюнаря Ортинського, тож не диво, що та слава як Владика ще найбільша в Америці і стягав множество не йно вірних, але і ворогів сто по вірі і переконано, аби зі злости потім викручувати сто слова і подавати як матеріял до схизматических писем.

Так розпочався перший день місії. Нарід глибоко тронутий тішався, що такого Бог дав їм Владика.

Кожного дня відбувалися науки місіїні, які виголошував сам Владика, а в декотрі дні і два рази. День суботній був особливо призначений для дитвори. Помалав сповідати і сам Преосвященний, потім мав Службу Вожу, запричащав і почув дитвору як мав служити Богови і свому народови. Се хвилі були чудесні, які остануть не в одного зерця на цїле життя.

Корону однак наук і всіх торжеств була неділя. В сослуженю оо. Добротвора і Чаплинського відправив Владика Службу Вожу, а по Службі Божій виголосив послідню науку, яка була найцінніша для всіх, бо в практичний і в приступний дуже спосіб вияснив Владика як, коли і чому повстала грецька і російська схизма. Виказав гордість і блуду схизматиків і що лиш одна може бути віра правдива.

По тільки трудах і науках в Джерси, по відбутті місії в Рочестер Преосвященний з утоми аж захрип. Се однак пїлком не перешкодило і з властивим собі жаром виголосив Владика сю послідню науку а вимовою своєю цїрвав весь наряд.

На закінченє Преосвященний посвятили дуже гарний великий Крест місійний, пояснивши передше значіє сего Креста, який кількадесят людей піднесло в гору і обнесло його в процесії наоколо Церкви в середині, за котрим поступав і сам Владика з священством, а весь наряд в Церкві з найбільшим одушевленєм і з слезами радости в очах співзав: „С нами Бог разумійте язичи і покаряйте ся яко с нами Бог!“

От так то закінчила ся чотиродневна місія в Jersey, яка при помочи Божій неодному отворить очи і зміцнить слабодухів.

Буде она памяткую на довгі, довгі літа!

О год. 3. Преосвященний засіли з оо. Підгорецьким, Макаром, Чаплинським і з поверх 200 своїми вірними до скромної перекуски, яку зладили комітетомі в величавій гали.

Шкода лишень, що перед концертном, який відбувся в честь Іх Преосвященства, Преосвященні мусіли візвані телеграфічно відїхати до Філадельфії.

Вкінці мушу еще піднести три річи. Перше, що до торжества недільного причинили ся дуже всі околничі братства і товариства, які явили ся грімляльно. На пернім місци як мені еказано і сам Преосв. Владика похвалив в Церкві були 3 братства з Перт Амбою і четверте в Каргертоні.

Вкінці мушу еще піднести три річи. Перше, що до торжества недільного причинили ся дуже всі околничі братства і товариства, які явили ся грімляльно. На пернім місци як мені еказано і сам Преосв. Владика похвалив в Церкві були 3 братства з Перт Амбою і четверте в Каргертоні.

кере. Елисабет, Ньюарку і інні.

Друге, то незвичайно заслужений дяко-учитель п. Гела. Можна сміло сказати, що п. Гела стоїть днес на першім місци в Америці. Се чоловік розумний, діяльний, а при тім незарозумілий, але приступний і для всіх ввічливий, знаучий знаменито спів і діригентуру, чого доказ дав на Службі Божій, яку відспівывав так гарно і так велично як не мож лишне. За приклад нехай вистане, кола скажу, що велике „Слава“ Вортнянського, на котре не знаю чи хто перше ся в Америці, відспівывав так чудесно і з таким уважненєм знаків музичних, що здавало ся, якби чоловік був не на землі а в небі. А коли еще і під час перекуски заспівывано кілька пісень народних — д. Гела враз з хором удостоїв ся цілком заслужено від Преосв. Владика призначення і похвали.

А вкінці треба признати, що головним мотором в машині джерси-ситській — се парох о. Улицкий. Нема парохії в Америці, котраби тільки перейшла — як ми кажемо — троблів як Джерси Сіти. Тільки всякого рода історій, тільки славних процесів, тільки борб, тільки відступників — все те робить для священника парохій страшною. О. Улицкий не бояв ся однак обняти сего місця і по кільколітній совістній священничій праці може собі сказати: „роблю все, що можу, реннта лишаю Господу Богу“.

І хто глядить за поступом на поли церковнім і народнім між нашими людьми в Джерси Сіти мусіть признати, що такий поступ справді наступає, а заслуга се безперечно ревного тамошного душпастиря і поважних діяльних урядників Союзу.

Сю допись трошка довшу написав я не тому, що би заховати звичай і похвалити, але головно, що би славу, одну з найстарших парохій Джерси Сіти днес поставити за примір другим. А се, що похвалив я то зробив лиш тому, бо так каже мені мое переконанє і загальний голос людей. Підїє я лиш се, що справді було гідне похвали.

Одно лиш ляпилоб ся з сего торжества до бажаня, аби на другий раз комітет був більше уважливий для своїх гостей брацтва з околиці.

Е.

ОДНА ЦВІТКА МОСКОВСЬКОЇ ПРАВДОМОВІ СТИ.

В „Американськомъ православному Вѣстнику“ читаємо, що „открыты были два новых прихода. (розум. царславних, Ред.) Має то бути царславна парохія в Едвардсвїд, Ча. і Вїлмінгтон, Дел.

Кажуть, що „открыты“ а не кажуть кілько людей з тих „приходів“ належить. Що до обох „прихо-

дів“, то в слідуючім числі подамо докладний чисельний стан того „прихода“, тут зазначимо, що Едвардсвїльський „приходь“ утворено на гвалт, що би скорше абаламутити наших галицьких Русинів, які громадпо по звиснім вічу в Едвардсвїл зачали організувати ся в греко-католицьку руську парохію.

Що до Вїлмінгтон, то річ має ся так: Перед роком перелав о. П. одну „политическую сделку“ буйшого дяка тамошної парохії господина Ч. впрочім на невеличку сумку 7 дол., а що прилучило ся до того ще неморальне життя його, тому то сей г-н дістав відправу і пішов як сам хвалив ся, до Нью-Йорку на „псаломщика“. Одначе і там видно пізнали ся на його „политических убїжденїях“ і він в короткім часі вернув до Вїл., та зачав о'бучувати в тих „убїжденїях“ наших Русинів. А тут ще наряд темний а до того ще й під'юджуваний такими „гр. католицескими отпанами“ як о. Венгринович з Ніжанкович, Добромільської губерції, гляди Душпастир ч. 4.) зачав вірити їм. А щоб не попасти в руки „українсько-польського єпископа“ (сею назвою вожуть наші „русские“ так з Галичини як і з Угорщини) змінило кілька піяків з дико-учителем і буйшим независимим о. З. на чолі чартер. При тім махінації протестував вправді оден тростіє п. В. М. проти ліни чартеру і коли адвокат запитав чого він хоче, ті сказали, що „all right“, а сей не міг сказати свого протесту по англійськи, бо не увів. І так повстала „російско народная независимая церковь“ в місци гр. католицької. Однак бідаки не уміли добре того чартеру обдумати, бо все робили по паньому, то й не зовсім загирили ще церкви в московські руки. Небавом зачав тут доїжджати з волі Преосвященного о. З. Орун і на просьбу кількох свідоміших людей котрі вже суть американськими ситизенами і не хотіли, що би їх діти трогно „русско-православною дурійкою за кілька місяців а'органїзував тут руську парохію, до якої тепер належить до 300 людей. Зачала ся робота, люди троха прозріли а і независимий священник просив Владика о прийнятє яке і дістав. Тут вже Москалі зачали їздити до Нью-Йорку і виїздили се, що дістануть „пособїє“ а за се залящуть церков на схизматичську Мією. От як то варід „прозрїє“ як хвалить ся „Ам. пр. Вѣстник“. Так і всюда „прозрїє“ длятого, що присвїчують московські рублі замінені на американські долари. Тому дивною і смішною видали би ся ціла історія, якби люди не знали „русскої“ правдомовности. По перше неправдою сьєть будто не до царславно-російської парохії писало ся 75 фамілій, бо в цілім Вїль-

мінгтоні їх тільки не буде, а тут з того 40 фамілій належить до гр. католицької (можна переконатися ся в парох. книг а до „кацапського прихода“ належить всего 7 до 10 фамілій, яких можу подати імена, а як мені Платон знайдє більше, то за каждую фамілію заплачу 5 дол.) По друге неправдою є мов би всі „одноголосно рїшили подойти подї юрисдикцію Вир. Вл. Платона“. Треба було видіти тих звиш 200 людей які стояли під галею тогди, як они хотіли „рїшати“, так, що мусіли заслонювати ся поліцією і непускати до галі, бо інакше булиб цюць зовсім противного рїшили. Чи „енергическость“ о. І. О. Крохмального об'являє ся в тім, що мусів аж „керичем“ утікати, а „краснорічивість“ в захохованю до бійки? Сели так, то правда, бо до одного і другого він майстер. „Рїшили давати не 80 дол. а 60 сже місячно“ і то ріпало 60 людей, рахуючи 8 православних Москалів з Вїлмінгтон і до 30 доморослих Москалів з Нью-Йорку і Філадельфії а реннта Вїлмінгтонці Хто з Вїлмінгтонських буде давати, знає хіба „Ам. пр. Вѣстник“ і найсе буде його тайною. Яку церкву записували „in trust“? А церкву, до якої не мають найменьшого права і яка поки-що сьєть в процесі, а тим самим її записувати ще не можна, бо жаден адвокат їм того не зробить.

Як бачимо від початку до кінця правда за „Ам. пр. Вѣстником“, але правда московська. Бо Вїлмінгтонські Русини не давали і не дадуть загарбати своєї кервавиці, а о. І. Крохмальний та його вже третій наслідник з рудою бородою який ні слова по руськи не знає, отворили їм очи куда їти.

Вїлмінгтонсьє.

Русини! Русини! вільної землі Ваші! Гона!

І знов поляла ся невинна кров Мучеників й Борців в їхньому, прямованю до лучшого світла і долі!!!

Заволока й ляцька „приблуда на питомій, руській, галицькій землі викопала знов свіжу могилу, скосила молоде житє, глузом засміяла ся на справедливі жаданя великого Руського Велитня. На справедливі жаданя відповіла бровнігами і остро наїженими багнетами, відповіла смердючою тюрмою де запроторала сотки наших молодих людей, борців ясного Сонця-Освітї!

F 120

Нема здієть ся пипі ані одного руського серця, яке не закиїлоби кривлею на ту страшну кривду, яка дієть ся нашим Братям за океаном від адегенерованої й варварської, ляцької клїки! Нема ані одної, чесної культурної людини, що не жахнулаби ся на той негакт несправедливого і варварського правительства. Се не-

чуваний факт в історії, що би було таке звірєсьє правительств, котре стремлінням якогось народа до освіти клалоби колоди під ноги, випускалоби отару гоньчих цєв, що звітривши руську кров вис в звірєський спосіб по руській столиці Льва і „з колами й дреколми“ воєє по руських пибах, інституціях й церквах. Мало було Ляхам, що череа 500 літ з нас насї дерли, на гаки вишали, катували й в страшний спосіб мучили. Мало було тої гнилі й морального багна у ляцької суспільности, що сама своїй бабуси Польщі викопала лму, а нині хоче класити її колїску на руській землі ніби в „конституційній“ Австрії. Австрія гуляє нині польноеса в ляцькій конфедератції і в злуці з нашими ворогами донче ллпї права, будєє свою „конституційну“ історію по руських трупах! Та хай тямить собі се „конфедеральке правительств, що „Польща мала своїх крулів, але першого з них з'їли нині в посліднього воїні.“ Та хай сипле руські могили, хай руська кров обмиває руську землю, за се і честь її. Однак хай тямить, що по трупах й крові йшли народи до слави і лучшої долі!

Руський Народе вільної землі Влїнгтона! Не переходи мовчки через ті могили й Твої трупи — в них лежать скошені голови найлучших Твоїх Синів і св'ятих Мучеників! Загреми з своїм протестом і то гаким, що би аж свїт ладрожав від Твого глосеу! Най дзвїн роспуки, жалю й народньої кривди не оббиваєть ся байдужно об Твої уха із за океану! Се дзвїн, який днес радує ще наших, звірєських, запеклих ворогів, але він й може загремити колїє їм на „вїчну память“! Найгу вільне, руське серце заллужить на згадку безмежної кривди, яка дієть ся нашим Братям у рїдній Вітчизні, цехай твердий справцований робітничий п'ястук сцїпить ся і піднесєть принайменше грїким протестом за океан. Катї нехай не шалїють завчасною радістю бо горе їм буде, як пробудить ся в славі живий Велитєнь і потягне їх під осуд часів й історії!

Гуртує ся руський Народе вільної землі, подїєть руку своїм Братям за океаном в їхній жалобі нехай і Тебе вкрис чорна кирея жалю і смутку, а по трупах своїх св'ятих Мучеників пїде серцем й душею за океан з відраднішим словом, з захоотою до борби, бо там рїшаєть ся Твоя доля! Нехай кати не шалїють і не бенкетують на руській, ще теплій мученицькій крові — нехай тямлять, що шалений найкорше ще сам собі може скрутити вїзи!

Як широка й вільна американська земля, як далеко живеш Ти рїдний Народе (Продовженє на стор. 6-їй)

SWOBODA

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184
Hudson St., New York, N. Y.Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSZYN,
Superintendent

Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:

326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.ANTH. CURKOWSKY, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.K. KIRCZOW, manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.**„Свобода“**часопис для руського народу в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить щотижня в четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00Оплатувати газету треба всег-
да з гори.Гроші треба посилати в реджі
стріваним листі, або через ек-
спресовий, або поштової money
order (моні ордер). Money order
то є карточку, котру дістанете
від почтара або агента на ек-
спресовій офісі, пішлить нам бо
без того ми не годні грошій ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.Дописи просить ся писати ли-
шень на одній стороні картки.
Дописи непригожі до друку ви-
сидуть ся, наколи з гори не було
вказано, що жадає ся її звороту
і не було залучено марок на
зворот.**По кривавих подіях.**Ц. к. польські власти в
Галичині, за се, що в му-
рах львівського університе-
ту поплила руська кров,
арештували ще 22-ох украї-
нських студентів.Слідство проти них по-
треває кілька тижнів. Чи з
тепер арештованих буде
хто випущений на волю,
годі знати. Дальших наразі
арештованих нема. Арешто-
ваних розміщено в суміш
з ріжними злочинцями. І
так студ. теоль. М. Шин-
кевич одержав келію разом
з убийником Штофів Дави-
дяком.З недужих студентів,
Крука, Пасічника і Заклин-
ського, оден (Заклинський)
вже подужав і його пере-
ведено наново до в'язниці.
Два другі остають дальше
в тюрмній в'язниці.Ранений випекпольською
кулею в коліно Леонтович
має ся ліпше. Операція
ноги не потягне за собою
каліцтва.Віденські стрільці знато-
ки, що оглядали знаки по
стінах в університеті, де
були ся кроваві події„узнал“, що лиш з руської
сторони падали стріли. На
тій стороні, де стояли русь-
кі студенти на стінах є
також численні знаки від
револьверових куль, але
Поляки кажуть, що ці зна-
ки відси, бо кулі руських
студентів відбивались від
барикад і летіли назад, тай
в такий спосіб вбивались
в стіну. От так Поляки у-
міють здорово брехати.Вість про убите украї-
нського студента в мурах
львівського університету,
рознесла ся громом по ці-
лій Галичині викликаючи
всюди зрозуміле обуренє
на його убийників. Жаль
по жертві кровавої бороть-
би о руський університет
проявив ся головно в по-
минальних богослуженях по
бл. п. Адамі Коцку. Бого-
служення відправляють ся
не тільки по всіх більших
містах і місточках Галичи-
ни але також по многих
селах; коли сі стрічки дій-
дуть до рук наших читачів
не буде вже здаєть ся в
Галичині одної місцевости,
в котрій не відправлено б
поминального богослуженя
по народнім мученику. Кро-
мі сего з цілої Галичини
пливуть обильні „жертви
для жертв“, жертви на
памятник для бл. п. Адама
та на шкільні фонди. Про-
тягом двох тижнів зібрано
кільканайцять тисяч. Кро-
мі сего на зазив Народного
Комітету весь край при-
брав ся в жалобу. З усіх
народних інституцій в ці-
лому краю протягом 2-ох
тижнів повівали жалібні
прапори, усі Русини і Ру-
синки пристроїли капелюхи
чорними кренами, відкли-
кано усі забави і прогуль-
ки з танцями і музикою.
Бе не час тоді, коли на мо-
гілі одного мученика не
зазеленіла ще трава, коли
другі брязчать кайданами
гуляти і веселити ся. Се
зрозуміли наші братя Га-
личане...А ми?... Чп у нас має
все скінчити ся на тих
кількох вічах, з яких кромі
крику навіть і матеріальної
користи не буде ні дрібки,
бо як знаємо з кількох віч
в околиці Нью Йорку, то
навіть найбільші — але ли-
шень на губу — патріоти
„Гайдамаки“ по вічу, коли
кинено клич зібрати пару
центів, тихцем та хильцем
патріотично наживували пя-
тами... А і з тих місцего-
стих, де зібрано якийсь
гріш, відсилаєсь його один-
цем по пару доларів, так
що з того ніякої майже
признаки нема і не буде.Вправді у нас в Америці
зі звязу на розпорощенє
нашого населеня заводити
народної жалоби було б не
на місци, але ми можемо
поставити нашому героєви-
мученикови А. Коцкови
величавий памятник, памя-
тник, що перетреває поко-
ління, буде стояти доси, до-
ки жити буде хоть одно
руське серце.Питаєте як?... Річ вельми
проста. Усі фонди, які зби-
рають ся тепер по вічах
складати до купи. Крім
сего кождий Українець, назнак жалоби, хай на один
однісенький тиждень взде-
ржить ся від питя пива
— а гроші, котрі мали б йти
на сю ціль найпереложить
у другу кишеню і по тиж-
неви витягне усі ніклі. І
за всі ті ніклі, за всі склад-
ки з віч американська Русь-
Україна поставить вічний
памятник борцєви за на-
родню просвіту: кревати
одну стипендію для уча-
стці ся нашої молодіжи. На
се потрібно зібрати най-
менше 2000 доларів. Коли
ся сума була б уже зібрана,
тоді віддалоб ся її під за-
ряд чи то „Науковому Тов.
імени Т. Шевченка“, чи
товариству „Просвіта“ у
Львові, які заряджували б
стипендією. В сей спосіб
американська Русь-Україна
впанувала б найліпше пам-
ятя в'павшого героя, бо
дала б стипендію його і-
мя, дальше дала б вираз
своєму патріотизмові і по-
ставила б вічний памятник,
якого ніякий зуб часу не
в силі буде знищити та на-
конець причинила б ся до
скріплення рядів борців за
народ і його волю, бо да-
ла б спромогу що кождих
вісім літ одній незасібній
хлопській дитині скінчити
гімназію.І тут повинні устати вся-
кі партії, всякі домашні,
дрібничкові сварні і непо-
розуміння. Хай кождий зби-
рає гроші, хай складає в я-
кій хоче інституції, але не-
хай потом сі зібрані гроші
злучать ся разом і підуть
спільно на одну ціль. І не-
хай ніхто не жахає ся, що
нас мало тут, що може не
сила буде довершити поча-
того діла. Не в числі тут
вага, але в тих почуваннях,
що жевріють у груди. У
сю ніч, коли зібрана ся
чорна козацька рада, щоб
вслухати слів батька-Хме-
ля, лиш 8 тисяч козацьких
шабель вихопило ся з піхв.
І тих 8 тисяч розпалених
козацьких сердець стало
підпалом того страшного
пожару, в яким спопеліла
Польща...Так нехай буде і в нас.
Спільно і невтомимо в пе-
ред, до борби і праці!...
Народ наш в Америці ще
не позбув ся найшляхет-
ніших почувань, ще не
пірвав усіх ниток, що вя-
жуть його з закріпощеною,
облотою кровію мучеників,
старою вітчизною. Ще по-
чуває біль у грудях, коли
там ле ся сьвята кров
мучеників. Ще не замкнув
свої уха на крик розпуки:
поможіть нам, ви всі, що
живете горді на вольній
землі! — допоможіть нам у
борбі, страшній, кєрвавій!...
поможіть нам і нашим ді-
точкам йти до сьвітла, до
правди!...І ми сьляте віримо, що
наш народ поможе, поможе
своїм братам страдаючим у
тюрмі, у кайданах — бо се
„плоть від плоти, кість від
кости“ наша.Тому кидаючи сей про-
ект під розвагу нашого за-
галу, просимо над ним по-
думати, забрати голос та
спільними силами до діла!..**ВІЧЕ****в справі подій на львів-
сьнім університеті**На сумну вістку зі ста-
рого краю, що кровожадні
гвєни-Ляхи забрали нам но-
ву жертву. молоде жите бл.
п. Ад. Коцка і забагрили
свої і так уже нечисті руки
новою руською кровю, по-
рішило Тов. „Руський Мо-
лодечий Клуб Поступовий“
в Джєрзи Сіті, Н. Дж. за
старанєм і трудами свого
на народній ниві вельми ді-
яльного предсідателя д. Ст.
Милянєвича скликати віче
і запротестовати проти роз-
бишадкої політики клятої
Ляшні, котра простерла
медвежу руку по то, що нам
найдороже — нашу рідну
мову і нашу питому школу.
У тих Ляхів така уже якась
собака влада, що все, що они
доброго видять у другого,
старають ся загартати в свої
нечисті лаби. Все уже їх,
мають „польську сєнь“,
пирогі, „барц“, ковбасу,
„контушуфку“, а навіть і
„польські хлєб“, так, що то-
би, Русине, хіба лиш скірка
з него лишить ся. Казать
ся Ляхи, що не мають ге-
роїв та на силу змагають ся
поробити своїми „родаками“
рянних Япанців і Турків.
В давнині мали они спро-
могу фабрикувати „богате-
руф“, а тепер даєть Бог,
тепер навіть розбивача пик
і ломителя хребтів Збишка
зробили своїм народним ге-
роєм але і той „спаскудив“
їх славу в Америці. Та най-
славнішою уже хіба на
цїлій сьвіт є їх господар-
ка — „Polsische Wirtschaft“,
яка заведе край в неминучу
пропасть.І дійсно в неділю дня 24-го
липня с. р. о год. 6-ій ве-
чером відбуло ся в церков-
ній галі перше наше віче
в справі остатньої події на
„славнім“ львівсьім уні-
верситеті.Перед вічем, по Вєчірні
відправив місц. парох Всч.
о. А. Улицький парастас,
підчас котрого зібрано на
фонд „Краєвого шкільного
Союзу“ 9 дол. 28 цт.Перебіг віча був сліду-
чий:В гарно прибраній цер-
ковній галі зібрало ся ми-
мо сильної спеки звиж 300
людей, аби вслухати мови
бєсідників і дати вираз обу-
рєня своїм катом. На стїні
уміщено більший образ бл.
п. А. Коцка, виконаний в
фотографічнім заведеню і
прибраний в жалібні чорні
лєнти. Віче отворив предс.
Р. М. Кл. П. д. С. Миля-
нович, пояснивши ціль і
і значіне сего віча, почім
вибрано слідуєчу президію:
д. Ст. Милянєвич, як предс.
а д. А. Гєла і д. Ягєла як сє-
кретарі.Перший забрав голос д.
Ст. Костів і представив
в гарно і річево обдуманім
рефераті яких то гараздів
знавав від ряду літ наш
народ від Каїнів-Ляхів а
головоє клав натиск на те-
перішню ситуацію в Гали-
чині.Другим бєсідником був д.
П. Гаврилів і він вивязався зі своєї задачі і менше
добре. В ясній і арозумілій
бєсіді представив він кривди
які нам Ляшня наносила
і наносить; вернув в часи
паньщини та спімнув про
Грінвальд.Дальше промовляв д. Кур-
піга, якого бєсіда прапала
всім до вподоби. Взивав він
народ, щоб жив в єдности,
а не ділив ся на ріжні партії
і секти.По нїм забрав голос д. С.
Ядловський, фін. сєкр. Р. Н.
Союзу і в короткій але рі-
чевій і палкій промові пред-
ставив подію на львівсьім
університеті, згадав о смерті
бл. п. А. Коцка, а вкін-
ци завізвав присутних, щоб
не забували і про тих бор-
ців за нашу народну школу,
котрих Ляхи замкнули і
держать в в'язниці. А щоб
бодай в часті улєкшити їх
незавидну долю, належалоб,
щоб присутні зложили на
ту ціль яку жертву. Збірка
та принесла 8 дол. 30 цт.,
отже разом з грїшми (\$9.28),
зібраними підчас парастасу
повстане сума \$17.58.Всіх промов, перєсяклих
навскрїзь боєм і жалем
слухали присутні з найбіль-
шою увагою. На галі пану-
вала грєбова тишина, а на
всіх лицях видно було жаль
за так передчасно поляг-
шим молодим народним бор-
цем.Підчас віча скоїла ся ці-
кава подія, о котрій годі
промовчати, а котра кидає
темне сьвітло на роботу де-
яких крикунів, що то гор-
лають на всі заставки о па-
тріотизмі та о любові до на-
рода і губою все робять,
а приїде до діла, то їх нема.
Іменно, коли послідний бє-
сідник завізвав присутних
до складаня жертв для увя-
зненних студентів яка жєр-
тви для жертв, наші кри-
кєліви „Гайдамаки“ внесли
є тихцем з галі. Зібрані
приняли той безличний крок
новітних „Гайдамаків“ з ве-
ликим обурєнем та рішили
перейти над ними до по-
рядку дневного. Щож ви
на то любі „Гайдамаки“?
Чиж і тепер будете ще пи-
сати своє улюбленє: „Суди
народе!“ Думаємо, що даль-
ші коментарі злишні.Віче ухвалило на кінці і
приняло одноголосно сліду-
ючі резолюції:1) Віче, зібране дня 24-го
липня 1910 р. в Jersey City,
N. J. виражає матери по-
кійного Адама Коцка най-
більшу пошану, вспівчує
разом з Нею по причині
утрати її найліпшого сина
і одного з многих, що по-
ложили своє молоде жите за
права народу.2) Віче виражає україн-
ським студентам свою по-
шану і симпатію і взиває
до дальшої боротьби і ви-
тревалости.3) Взиває австрійський
уряд, щоби в як найкорот-
пїм часі полагоджено спра-
ву заложена українського
університету.4) Взиває австрійське
міністерство справедливос-
ти, щоби події університет-
ські віддано до розслідже-
ня позагалицькому судови
позаяк Український народне має найменшого довіря
до польсько-галицьких су-
дів, котрі исторично в спра-
вах українсько-польських
оказують ся односторонні.5) Взиває австрійське
правительство, щоби Гали-
чину територіально най-
більший край в цілій мо-
нархії розділено на часть
всхідну і західну в рікоу
Сан як межа, забезпечуючи
культурний розвій мень-
шостий в обох половинах.6) Взиває австрійське
правительство, щоби при
надїлюваню Галичини суб-
венціями узглядняло спра-
ведливі домаганя Русинів
а при креованю нових шкіль
залагоджувало передовсім
браки руські а істнуючі
руські приватні школи як
найскорше удержавило.7) Взиває ся всіх Украї-
нських послів без огляду
на їх партійні погляди, щоби
ужили всіх способів так
в справі заложєня україн-
ського університету, як і
в справі осягненя бєзесто-
ронного осуду в справі у-
ніверситетських подій.Віче закінчив горячою
патріотичною промовою
Вєч. о. Улицький і на його
внесенє постановлено за-
ложити в Jersey City гімна-
стичне товариство „Соки“;
2) відновити в найближшій
часі курс для не грамотних;
3) напїмнути до пильній-
шого читаня книжок і до
дальшої праці на полі
просвітнім. — З пісєною
„Ще не вмерла“ і „Не-
пора“ розійшов ся народ
спокійно додів, заохочений
до праці і певний що чей-
же для него зазорє завтра.

Учасник.

ПАСАІК.„Russian bishop is here!“ та-
кий наголовок носить допись в
англійській газеті „Passaic Daily
News“ з 18 Липня сего року.
„Російський єпископ єсть тут“
— в Пасаїку; щоби звіститувати
шизматицьку церков і парохію
в пїдлій і пїдступний спосіб за-
гарбану грєко-католикам з га-
лицької і угорської сторони. До
наших галицьких колтунів старі-
дівських і польських в старім
краю полихайлів приїжджає
царський посіпака в єпископ-
ських ризах, москаль Німілов-
ський, щоби абордрити рабів не-
волі до смілого вдержаня в по-
нижжаючім кожду і чесну розум-
ну людину рєнегатві! І дурний
Іван вдержить все спокійно,
так як наймит без власної волі
без застанови вдержує спокійно
всі прикази і прихми лютого,
нахабнєг, самолюбного крово-
пийця атамана або жида посєсо-
ра. Той Іван чи Гриць родив ся
в рабстві (паньщині) сєзв грудь
темної рабїні, їв рабський хлїб і
попивав паньську сивуху, робив
як чорний вїл на паньсьім лані,
або в жидівсьім хлїві, гнув хре-
бет, робив, наставляв спиву під
удари нагайки і слухав як на-
гайка свистала по его грїшнім
тілі і знов корив ся і знов слу-
хав, бо був вікчемним рабом-
бидлятем без розуму. Тай упїд-
лений раб не сьмів запитати ся
своїх гонитєлів-фараонів для чо-
го сїчуть его тіло, чому не дають
йому за його мозолі, працю та-
кої винагороди, яку дають пра-
кєодавці робїтникам других кра-
їв, других народностей, бо він
не був ніколи чоловіком власної
гадки і своєї волі, був лише по-
пихайлом, штурпаком і такий о-

став по нинішній день навіть на
дільній землі в Америці!!

В Галичині чи в Угорщині
служив своїм ворогам панам
польським, мадярським або жи-
дові, а нині робить те саме в А-
мериці, лише з тою різницею,
що пішов на службу москалям.
О тим, чи видержить наш галиць-
кий чи угорський Іван москов-
ську нагайку, не треба сумні-
вати, видержить так само добре
без ропоту, як видержали і дру-
гі подібні Івани, бо у них нема
почуття людської гідності. Мос-
калі висують послідній цент від
галицького чи угорського робіт-
ника-раба, а коли вже не буде що
сдати коли видусять з него по-
слідні соки так як з цитрини,
копнуть непотрібну шкаралупу
як копували вже не одного. Що
москалі мають галицьких і угор-
ських робітників ту в Америці
лише яко добрий погній своєї
скрипавої шизми і що москалі
уважають наших Іванів лиш як
добрих до давани грошей мас-
мо доказ в згаданій англійській
газеті. В „Passaic Daily News“
читаємо таке: The new church
proposed by Nihilowski will be
one of the largest and will cost
about \$75,000!! Пропована через
Німіловського шизматика нова
церков, буде найбільшою цер-
квою в Пасаїку і буде коштува-
ти понад сімдесят п'ять тисяч
доларів!! Значить ся, москалі бу-
дуть мусіли здерти з галицького
і угорського ренегата (бо прав-
дивих москалів в Пасаїку крім
батьки Клопотовського нема!!)
послідню шкіру, яка лишилася
на нім по здертю в старім краю
шістох!! а що стара шизмати-
ка церков має довгу ще до нині
20.000 то разом заплатити наш І-
ван, Гриць і другий за ту честь
що став ся російським рабом
кругло, а може і більше як сто
тисяч доларів!! Але насуває ся
одно еще питанє, а то кільки єсть
тих дурних рабів галицьких і уг-
орських в шизматичькій парохі-
ї? Відповідь на се єсть коротка.
Всі польські і жидівські фор-
налі з старого краю, котрі кро-
ми нагайки, проклонів і сивухи
в старім краю нічого більшого не
чули і не знали, ті дали ся зама-
няти в шизматичькій самотраск
і ті заплатять москалям понад
сто тисяч доларів; за те люде, го-
сподарські діти, що і школу зна-
ють і в читальни в старім краю
часописи читали і свого понево-
леного народа історію учили ся,
далше поважні розумні і свід-
омі Русини, так з Галичини як
і з Угорщини не полізуть у мо-
сковську лапку, не будуть бу-
дувати москалям церкви за 100-
000 доларів, не скривдять своєї
родини, діточок, віддаючи на
шоталу послідній гріш на те,
щоби москалі мали ся чим веде-
чати і по англійських газетах пи-
сати, що ось ми Russian які бо-
гаті і славні, вибудували най-
більшу і найкрасівішу церков
в Пасаїку!! А таких ту в Пасаїку
єсть троха більше як зачемерич-
них ренегатів і кілька дурних
фесьок з панських фільварків з
Галичини і Угорщини. Мудрі
Русини Пасаїцкі сказали собі
мудре слово, а судячи їх по їх у-
чинках, можна бути певним, що
дотримають свого слова. Слово
поважно думаючих Пасаїцких
Русинів вірних своїй церкві, о-
брядови, народности, звичаям і
обычаям єсть дуже мудре і прак-
тичне, а при тім всім овіанє го-
рлячо снівською любовію до
всього того, що єсть для них пи-
томе, рідне і дороге. Русини Па-
саїцкі організують ся в галицьку
релігійну громаду і постановили
сильно побудувати собі простору
скромну, але відповідну сво-
му призначеню церков. Свяще-
ника свого вже мають, а коли
єсть голова, буде і лад в родині
і робота піде легко, та в Возі
надії, що в недовгий часі, будуть
могли помолити ся у своїй рід-
ній церковці в Пасаїку, запрова-
дити для своїх діточок шкільну

науку у своїй рідній (а не мо-
сковській!!) мові, свій хор, ча-
тально, сїч та інші потрібні ін-
ституції. Ренегати і вічні слуги
най служать і дальше чужим па-
нам хотьби і московським а ми
вільні горожани на вільній зем-
лі станемо у своїй хаті своїми
панамі. Ми не хочемо кривди-
ти самих себе і дорогі наші ді-
точки видаючи на церков по сто
тисяч доларів, бо знаємо, що Го-
сподь Бог прийме нашу молитву,
єсли она вийде зі щирого серця,
вислухає може там скорше, що
нарід великий а до того побож-
ний не буде проклятих своїх
кураторів і священника за не ми-
лосерне стяганє великого розме-
ту. В найбільшій в Пасаїку шиз-
матичькій церкві повисне най-
більше проклонів і образи Бо-
жої, буде слава шизми, але не
буде хваби слави Божої, бо про-
клін' ограбленого бідного робу-
чого руського народа москов-
ськими здирцями до Божої сла-
ви не причиняє ся, а ограблені
одні з проклоном будуть утіка-
ти самі з Пасаїку, щоби остат-
ній цент уратувати від здирців
(до другої церкві не пійдуть зі
встиду) а другі раби і слуги рос-
сійської шизми витримають до
кінця будови найбільшої шиз-
матичької церкві в Пасаїку але
потім копнені москалями яко
непотрібний вже для них матері-
ял опинять ся на тім самім стіль-
чику, що господин Шлянта.

Безклопотовський.

Про армії новітніх
держав.

Усі нинішні держави ба-
жають мира, однак мимо
сего усі оружать ся, усі
побільшують своє військо,
будують нові воєнні кораб-
лі, і рік річно стягають
від своїх горожан що раз
більші податки на воєнні
цїли. Мимо приятельських
з'їздів пануючих монархів,
мимо трактатів і міжнарод-
них трибуналів, мимо кон-
ференцій мирових у Гази,
яких ініціатором є російсь-
кий цар Миколай Кровавий,
розходи на військо у всіх
державках збільшають ся.
Після найновіших виказів
статистичних, у збільшеню
видатків на військові цїли
горою тепер Франція. Ся
державка, що числить 40 мі-
ліонів мешканців, видає
річно на свою армію 1180
мільонів франків. За сю су-
му удержує вона 600,000
армію в часі мира, яка
однак в разі війни може
збільшити ся до 5 і пів
мільона людей. Радикально-
республіканське правитель-
ство стереже тої армії, як
ока в голові, на її потреби
має воно всегда отверті усі
державні каси, над її роз-
воєм і ввєсторонним ви-
бразованєм працює воно
безнастанно.

Французькому мілітариз-
мови грозить однак одна
велика небезпека, а є нею
іменно постійне зменше-
нє населеня Франції, в на-
слідок штучного ограниченя
плідности французьких жи-
нок. Се вилюдненє посту-
пає так скоро, що після
обчислень французьких ста-
тистиків в р. 1928 французь-
ка армія зменшить ся о
цїлих 5 корпусів т. є. о пів
мільона жовніврів. Як бачимо
з наведеного, то богата бор-
жувазіяна Франція, яка має
подостатком гроша на по-
рох і кулі, незавагом буде
відчувати брак найцінні-

шого воєнного матеріялу
тє є людського мяса...
Виравді, уже днесь дума-
ють о тім, щоби сей брак в
разі війни доповнити жов-
нірами посліднійшого сорта,
т. є мурипами і в загалі
мешканцями французьких
колоній у Африці, однак
плян сей мало ще є обду-
маний, щоби на него можна
числити.

Нейнебезпечнішим со-
перником республіканської
Франції є на пів абсолютна
Німеччина. Вона перевис-
пає Францію великою плід-
ности своїх жінок і біль-
шим числом своїх гармат.

В році 1870 Німеччина
мала так велике населенє,
як тепер Франція. Сегодня
має вона о 23 мільонів душ
більше. На армію видає
вона річно 1,657 мільонів
марок, отже як бачимо,
близько о половину більше,
як Франція. Мимо сего,
німецька армія числить в
часі мира лиш 600000 душ,
само тільки що Франція, на
случай війни однак, чи-
слить вона лиш 4 мільони
душ, т. є. о півтора мільона
менше як Франція. За то
німецький жовнір є о мно-
го лучший і добірнійший, як
французький, де кожного
менше більше здорового і
не каліку беруть до війсь-
ка. Крім того виоружене
німецької армії, виобразо-
ване її і вивінованє в тех-
нічні средства є далеко
лучше і багатше, як у
Франції. Німецька артиле-
рія однак, числить 5 тисяч
гармат, проте перевиспає
французьку о 1700 штук.

Приятелька Німеччини,
Австро-Угорщина, що має
50 мільонів мешканців ви-
дає річно 500 мільонів ко-
рон на військо, вона має
в часі мира 400.000 війська
під оружем, а на слу-
чай війни може виоружити
близько три мільони жовнів-
рів. Гармат має Австро-
Угорщина 1744.

Третій член потрійного
союза, Італія, що числить
34-мільонів мешканців, ви-
дає на військо 470 мільонів
лірів річно; вона має в ча-
сі мира 250.000 людей під
оружем; (в р. 1910 має по-
ставити під оруже 275.000);
на случай війни Італія мо-
же поставити 550.000 вій-
ська і 1746 гармат.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Липень.

Table with 2 columns: Date (28, 29, 30, 31) and Event (Володим. кн., Атиногена, Марини влуч., Еміліяна, Серп. Макрини, Ілії прор., Симеона юр.)

— Морди і кров у Галичині
відбили ся могутим гомоном і у
серцях Ньюйорської Руси-Украї-
ни, розбито до сих пор на кіль-
канайцять товариств і брацтв.
На сумну вість, яка наспіла зі
Львова зійшли ся сейчас делега-
ти усіх товариств, завязали спіль-
ний комітет, який поставив собі
за ціль всіма силами прийти в
поміч борючим ся нашим бра-
тям. До тимчасового уряду „Ко-
мітету Воєвого Фонду“ вийшли д.

Вас. Цільник як предс. і д. Амбр.
Титла як скр. Свою працю комі-
тет розпочав з того, що на дни
6-го серпня с. р. улаштує ама-
торське представленє „Нещасне
Кожання“ в Arlington Hall 19-23
E. 8th St. з якого весь дохід є
призначений як підмога послід-
ним жертвам польської нахабно-
сти. Ціль комітету є сьвята і взне-
сла — і тому від участи в ньому
не сьміє відхилити ся відно ноу-
йорське товариство, яке не хоче
слухно носити на собі по всі ча-
си п'ятна народних киринників і
запродавців-зрадників. Рівнож
в виду цїли представлення не
сьміє на ньому хизбувати відно-
го Русина, в якого груди остала
ще хоть капелька козацької кро-
ви...

— Австр. угорський конзулат
в Пітсбургу дає до зрозуміня,
що правдоподібно австр. угор-
ський уряд заборонить емігрува-
ти своїм горожанам до західної
Пенсильвенії. В самій західній
Пенсильвенії в промислових цен-
трах працює звиз 300 тисяч ав-
стр. горожан, які дають 75 про-
цент усіх занятих там робітви-
ків. Відносини в тих правдивих
різнях людства суть кличучі до
неба о пімсту. З фабрик і майнів
нема дня, щоби не вносили гру-
пів, а всякі вставлюваня ся авст-
уряду, щоби родини нещасних ді-
стали хоть яке таке відшкодова-
нє, або щоби тутешній уряд о-
глянув в справу не доводили ні-
коли до вічного. В виду того не
лишає ся нічо иньшого, як обме-
жити або і зовсім припинити е-
міграцію до західної Пенсильве-
нії, як се свого часу стало ся з
Бразилією.

— Як доносять телеграми з
26-го с. м. на острові Кубі проти
тамешного правительства вибух-
нуло грізне повстанє.

— Оноді в Brighton Beach Cas-
sino на веранді явив ся рідкий
гість. Іменно столи були приго-
товлені до обїду а з полумиска
розходив ся чудовий запах пече-
ної курки, на вид якої засівшим
гостям аж слинка з рота текла,
коли нараз з воздухів злетів ве-
личезний орел, сїв собі на столі,
та видно і його зібрала охота по-
кушати раз печеного, бо одним
скоком опинив ся коло курки.
Не псмогло, що жінки попали в
спазми, а якийсь стрілець кивув
в орла кріслом — розбиваючи
вікно... орел з куркою полетів в
своєся.

— Літничі яйця. Директор
звіринного заведеня в Буенос-
Айрес в полудневій Америці ви-
гадав спосіб, що курки несуть
літничі яйця. Щоби се осягнути,
треба кормити кури відповідною
субстанцією. Тому щоби мати
зелізисті яйця на недокровність,
то поливаєть ся зелізистою водо-
ю салату, якою кормить ся ку-
рий. Окрім того листя салати на-
мочують в розтворі заліза. Від
корму несуть кури залізисті яй-
ця, які є помічними на недокров-
ність у людей. Знов один хлібо-
роб в Америці придумав ще щось
штудернійшого з яйцями. Він
кормить кури угольним піплом
і з того жовток в яйцях ві сих
курий є чорний, а в білку витво-
рюєть ся нафта. Коли вставити в
таке яйце квіт, то маєть ся готову
лямпу.

— Князь революціонер. В Гин-
ську, мінської губернії судили
недавно молодого богатога помі-
щика, князя Друцького-Любець-
кого. Ще в 1906 р. на передви-
борчих зборах в Пиньску, князь
Друцький сказав промову, в кот-
рій власті знайшли заклик до
знищеня сучасного державного
ладу. На суд покликано 20 свід-
ків; один з них Бреїн, сказав, що
князь Друцький завзятий револю-
ціонер, що він і инших закликав
до революції, а підчас одного пе-
редвиборчого зібраня казав:
„Хоч я сам володію 25 тисячами
десятин землі, однак я переко-
наний, що землю треба віддати

тим, хто в поті чола коло неї пра-
цює“. Суд присудив князя Друць-
кого-Любецького на два роки до
кріпости й позбавив деяких прав.

— О американські гроші. В
послідних часах множать ся чим-
раз частіший факти, як гроші,
надіслані галицькими емігран-
тами з Америки до своєї рідні в
„старім краю“, не доходять до
оук адресатів. Пропадають не
лише тоді, коли неосторожні емі-
гранти висилають свій тяжко за-
роблений гріш банкнотами в
звичайних, иноді навіть не реко-
мандованих листах, але також
тоді, коли посилка іде почтовим
переказом або навіть через бан-
кові фірми. Як виказують чис-
ленні судові процеси, гроші
пропадають майже правильно в
руках почтових функціонерів,
тих найнижших на провинції, де
темнота народу і знанє місцевих
відносин помагають ім найбіль-
ше при тих надужитях. Часто сі
надужитя проминають навіть
безкарно, як свідчить отсей
приклад: Из села Кавенчин під
Дембікою виемігрував з почат-
ком минулого року Валентій Я-
сінський до Америки, щоби за-
робленим грошем сплатити довг,
який тяжить на куснику його
грунту. Від 19. цвітня до 15.
червня с. р. вислав він жінці в
Кавенчині 1.461 корон. Однак
жінка дістала поодинокими квот-
ами лише 1.100 корон; двох по-
слилок на 250 корон і 100 корон,
висланих ще в 1909 р., не діста-
ла доси. Ясінська зарекламувала
свої гроші у місцевого листоно-
са Урбана, що був рівнєстасно
поліціянтом. Вислід рекламації
був той, що Урбан заскаржив Я-
сінську до суду о обїду чести і

суд засудив її на 7 днів арешту.
Однак гроший як нема, так не-
ма. Дивне диво, що справою не
хоче занятися прокуратурія і
позваляє, щоби бідну жєнщину
так безкарно окрадено.

Руська церков в Ambridge,
Pa. потребує сейчас дяка.
Платня \$35.00 і доходи.
Услівя листовно. Адрес:
Rev. Alex. Pelensky,
Box 416, Ambridge, Pa.

ПОТРІБНО

шістох фахових слюсарів до фа-
брики желізних виробів. Добра
платня і сталє місце. Голоситись:
Greenpoint Metallic Bed Co., 226
Franklin St., Brooklyn, N. Y.

ПОТРІБНО

чотирох фахових машиністів,
знаючих виріб желізних знаря-
дів. Добра платня і сталє місце.
Голоситись: Greenpoint Metallic
Bed Co., 226 Franklin St., Brook-
lyn, N. Y.

Русько-
Англійський ТЛУМАЧ
в котрого можна дуже скоро
навчитись англійської мови.
Сторія 256. Тверда справа. Ціна 60 центів.
Гроші висилайте wraz з замовленєм, через
моні-ордер або почтовими парками.
Замовляти у:
And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J.

R. J. GLICK
Діленс асекураційний бід огуа
30 Офіс находить ся в
WILLIAM MCCONNELL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Хто хоче, щоби его адрес змі-
няти мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.

ПЕРТ АМБОЙ, И. ДН.

Писше підписаний Комітет запрашає сим всіх
місцевих і замісцевих навіть з найдалших плеївів
чесних Русинів, в котрих єще кров руска ялине на

Народне Віче

яке відбуде ся в неділю, 31-ого липня 1910
о годі 4-ій по пол в гали церковній
в справі послідних подій на львівсьнім Університеті.
За комітет:

- Ник. Ваверчак, з. през. нар. Мих. Хрін, пр. през. бр. Усп. П. Д. М.
Вас. Козак, пр. д. бр. св. О. Ник. Мих. Даньків, пр. бр. св. Вас.
Ів. Ваверчак, пр. Тов. Січ Антін Куккуруза, секр. нар.

Велике народне Віче

в справі послідних подій на львівськім університеті і в справі
фонду ім. Стчинського

відбуде ся
в Пітсбурґу, Па. в гали „Просьвіти“
при 7-ій улиці.

в неділю, дня 31. липня, о год. 3. по пол.
Комітет:
О. Стефанович Євген Гвоздик Ол. Бучак
Іван Ганяк Павло Шпінкула Іван Балаган

Дня 7. августа с. р. о год. 8-ій вечер
в ГАЛИ „ПРОСЬВИТА“ в ПІТСБУРґУ, ПА.
відограють аматори, члєни читальні ім. Мар. Шашкевича
Наталку Полтавку
комедію-оперу в 2-х діях Івана Котляревського.

F121 ОСОБИ:

- Наталка, українська дівчина..... п-а Мар. Костишак
Горпина Терпелиха, її мати..... п-а А. В. Кульчицка
Петро, любовник Наталки..... п. Конс. Сташків
Микола, дальший свояк Терпелихи п. І. Лещій
Тетерваковский, возний, жених
Наталки..... п. Ів. Ганяк
Макогоненко, сільський виборний п. Гр. Варунок
Орнестра проф. С. Новицького.

Висше наведені аматорські сили і ґрунтовне під-
готовленє дають запоруку, що се аматорське предта-
вленє дасть кождому вдоволенє колиб був в дійснім
театрі.

Ціни місць: \$1.00, 75 ц., 50 ц., 35 ц. і 25 ц.
Буде опісля нарикати, хто не прийде в час.
Уряд читальні.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почесний член
Р. Н. Союзу.

**Іх Преосвященство Стефан Со-
тер Оргинський**, перший ру-
ський єпископ в Америці.

**Головний Уряд „Р. Н. С.“ на ро-
ки 1908—1910.**

Духовний управитель:
о. Михайло Балог,
712 Carson St. S. S. Pittsburg,
Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капігула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшах,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицкий,
Pittsburg, Pa.

Касір:
Алексій Шартонь,
524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чергін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St.
Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave.,
Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Box 1464 Oly-
phant, Pa. Lack. Co.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський, 184 Hudson
St. New York, N. Y.

Менеджер друкарні:
К. Кирчів, 84 Hudson St., New
York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton St.,
Holyoke, Mass

**Головна Канцелярія Р. Н. Сою-
за знаходиться під числом 123
Sussex St., Jersey City, N. J.**

Вступайте до Союзу!

„Руский Народний Союз“ —
приймає членів до 45 літ життя.
Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерті члена класи „А“
(ціле посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена класи „Б“
половину посмертного \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „А“ \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „Б“ \$200.00.

Посмертне за діти від \$15.00 до
\$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг
або рук \$1000.00.
б) одної руки, ноги або ока
\$200.00.

Если отець родини в шпитали
божевільних, Союз платить
що року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу,
мусить вписатись також до брат-
ства, яке належить до Союзу.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

1) **ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ**, які йдуть довгий час (від 3 міся-
ців до року) платять ся тіллі спеціальної тарифи, яку інтересовані ди-
стануть на жадаю листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові **ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ** по 3 цнт. від
слова за кожний раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ, як: мітинги браува і товариства належа-
чих до Р. Н. Союзу поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Гук в
Відділак Р. Н. Союзу“.

ОГОЛОШЕННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по
2 центи від слова для браува і товариства належачих до Р. Н. Союзу,
а для товариств неналежачих до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЕ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за най-
мнєше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і інші по 3 центи від слова.
ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНІТБВН по 10 центів від слова за найменше
10 слів.

Одноразове оголошене адресі 25 центів.

2) **Належність** за всяке оголошене мусить бути прислана в еори та
в цілости. В протеченні разі оголошене безуспішно не поміщає ся. **На-
лежність** за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими
марками.

3) **Кожде** оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед да-
тою виходу того числа часописи, в якій воно має бути поміщене. **Ого-
лошеня** телефоном не приймає ся.

4) **За зміст** оголошеня або за відповідальність оголошуючих ся в ча-
совий форм редакції не приймає ніякої відповідальности.

5) **Кого-б** скривджено, або в ким зли обходжено-б ся в тій фірмі,
яка оголошує ся в нашій часописі, нехай про се сеічас повідомить ре-
дакцію, а коли подасть достаточні докази оиуства, викине ся оголо-
шеня несовісної фірми; крім сео редакція доложить всіх старань, щоб
ошуга потягнути до відповідальности.

6) **Редакція** має право відкинути або переразачи яке небудь оголо-
шеня, не подолочи причини.

7) **Редакція** має право жадати від фірми або невнаніз осіб, щоб
прислали докази, що ведуть свій бізнес чесно і дійсно зможуть додер-
жати того, що обіцяють в оголошені.

8) **В оголошені** мусить бути тільки правда. Редакція має право
відкинути всяке підозріле оголошене.

9) **Оголошеня** мусять бути писані пером, виразно і на одній сто-
роні потеру.

10) **За дрібні** оголошеня редакції не всилає ніяких поквитовань.

До всіх Ви. Секретарів і Організаторів відділків Р. Н. Союзу.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не
прислали декларацій без виповнення свідощтва лікар-
ського, яке находить ся на другій стороні декларації,
позаяк такі не будуть прийняті. Члени понад 43 літ,
мають предложити метрику або який инший доказ
свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на
те уважати, щоби на декларації було подано на яке
посмертне член хоче належати перечеркнемом слова
ціле або **половину** посмертне (ого), кільки має він і його
жена літ, імя жени або якого иншого члена родини,
після того, кому член записав посмертне. Секретарі
мають уважати, щоби член заявив якої есть віри. Не
вистарчає сказати, що член есть Русин або рускої
віри, бо таких маємо вже кільки.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на де-
кларації пером знак хреста, уміючий писати має
підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.
Місячні справозданя т. є. друки на жовтих карт-
ках, як також адреси нових членів прошу виповню-
вати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союзу в Америці.

Ч. 1361. КВІТ \$133.75
на сто трицятьтри доларів 75
центів, котрі місцевий уряд от-
римав як похор. кошта по Ми-
хайлі Пац з Головної Каси Ру-
ського Народного Союзу в Аме-
риці.
Гнат Пенгрин предс.,
П. Бурин секр.
Carnegie, Pa. 17-го юлія 1910.

Ч. 1360. КВІТ \$366.25
на триста шістдесятшість до-
ларів 25 центів, котрі п. Пайза
Коштива отримала як посмерну
запомогу по мужу Михайлі з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.
Свідки:
Павло Бурин,
Яков Гойсан.
Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 136.
Гнат Пенгрин предс.,
П. Бурин секр.
Carnegie, Pa. 17-го юлія 1910.

Ч. 1360. КВІТ \$366.25
на триста шістдесятшість до-
ларів 25 центів, котрі п. Пайза
Коштива отримала як посмерну
запомогу по мужу Михайлі з Го-
ловної Каси Руского Народного
Союзу в Америці.
Свідки:
Павло Бурин,
Яков Гойсан.
Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 136.
Гнат Пенгрин предс.,
П. Бурин секр.
Carnegie, Pa. 17-го юлія 1910.

Ч. 1366. КВІТ \$500.00
на п'ятьсот доларів, котрі п. Ана-
стасія Бабій отримала як по-
смертну запомогу по Петрі Ба-
бій з Головної Каси Руского На-
родного Союзу в Америці.
Свідки:
Павло Бурин,
Яков Гойсан.
Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 136.
Гнат Пенгрин предс.,
П. Бурин секр.
Carnegie, Pa. 17-го юлія 1910.

Ч. 1410. КВІТ \$158.00
на сто пятьдесят вісім доларів,
котрі місц. уряд отримав як пох.
кошта по Василю Моланинець з
Головної Каси Руского Народ-
ного Союзу в Америці.
Свідки:
Петро Павлик,
Савка Кудрин.
Від місцевого Уряду Руского
Народного Союзу в Америці.
Відділ 103.

Ч. 75. КВІТ \$26.00
на двацять шість доларів, котрі
п. Прокоп Микитяк отримав як
посмертну запомогу по сині Пе-

трі з Головної Каси Руского Мо-
лодечого Союзу в Америці.
Свідки:
Афтан Дубец,
Василь Габура.
Від місцевого Уряду Руского
Молодечого Союзу в Америці.
Відділ 62.
Стеф. Цпмбала предс.,
Николай Сивик секр.

ПОДЯКА.
Стефан Королевят, член Р. Н.
Союзу і братства член Василия,
New Florence, Pa. ч. 113 отсим
складає сердечну подяку Голов-
ному Уряду Р. Н. С. як і уря-
дови свого братства за скоре і
точне виплачене посмертного по
жені Анні в сумі 400 дол.
Ст. Королевят.

**Гук
в відділках Р. Н. Союзу**
N. S. PITTSBURG, PA. бр.
св. Георгія, від. 250 подає до ві-
домости всім своїм членам, що
надзвичайний мітинг відбуде ся
31 липня с. р. в церковній гали.
Неявивший ся член заплатить
25 цнт., а урядник 50 цнт. кари.
— І. Станко секр.

MANCHESTER, N. H. бр. від.
178 подає до відома всім своїм
членам, що адреса братства зву-
чить: G. Boluch, Box 212, Man-
chester, N. H.

Балі і Представлення
(Оголошене в сій рубриці коштує
для бр. в Р. Н. Союзі і гр. кас.
парохій по 2 цнт., а для всіх
других по 4 цнт. від слова.)

ВЕЛИКИЙ ВЕЧЕРОК
устроює
Бр. св. Володимира, Від. 108
Р. Н. С. в Нью Йорку, в 7-літню
річницю осювання браува, ко-
трий відбуде ся в суботу, 30-го
липня 1910 р. в Liberty Hall,
265—263 E. Houston Str., N. Y.
На сей вечерок запрашаємо
всіх Русинів і Русинок з Нью
Йорку і з околиці. Хто має око-
ту красно забавити ся і повесе-
лити ся спільно з нами, нехай
прибуде, а певно не пожалує.
Вступ лише 15 цнт., Гет чек 10
цнт. Початок точно о 8. годині
вечером. За добру і веселу заба-
ву ручить **Комітет.**

ГРУЗБОЕ АМАТОРІВ ТОВ. „ВОЯН“
в YONKERS, N. Y.
— відіграє —
в суботу дня 6-го августа с. р.
в TURN HALL при ELM STR.
о год. 8-її в вечора

„НАСТОЯЩІ“
комедія в одній дії
і „ЦНО СВАТ“
комедія в одній дії.
Режисер: п. В. Печерський.
В переставках місцевий хор від-
єспіває народні пісні.
Перед і по представленю
забава з танцями.
Початок забави о год. 2-її по пол.
ВСТУП ВІД ОСОБИ 35 цнт.
Так своїх, як і П. П. су-
сідів запрошує до ласкавої
участи.
КОМІТЕТ.

Познуквані осіб.
(Оголошене в сій рубриці коштує
по 2 цнт. від слова.)
— Де є Синко і Антін
Лабон з Чистогорба, пов. Ся-
нік. Хтоб про них що знав, або
вони самі, нехай зголосять ся
на адресу: Ewka Labon, 53 Pul-
sifer St., Auburn, N. Y.

Дрібні оголошеня.
(Оголошене в сій рубриці коштує
по 3 цнт. від слова.)
ТОВАРИШКИ ЖИГЯ
в віці 28—30 Русинки, дівчини
знаючої шити жіночі одяги. По-
саг не вимаганий. Залучити фо-
тографію. Mike Pauliszek, Box
786, New Kensington, Pa.

Русини і Русинки.
(Продовжене з 3-ої стор.)
гуртуй ся, протестуй й гре-
ми своїм могучим словом:
на погибіль катам й роспи-
нателям Руського Народу!

**Прибувайте як найчи-
сленнійше на наше
Велике, народне віче**
що відбудеть ся в справі по-
свідання галицьких подій
в HAZLETON, PA.
в неділю, дня 8 серпня '10.
о 4 год. по пол.
в „UNION HALL“
43. N. Wyoming str.

Приходить як найчислен-
нійше на те віче, бо справа
завзята, пекуча й болюча!
Галія велика й помістити
зможе тисячі народа. Кому
на серцю наша доля й
судьба той нехай до-
конче стараєть ся бу-
ти на тому вічу. Осо-
бливо радо запрошуємо усіх
наших Русинів і Русинок.
На чужосторонних ПП. на-
ших Дорогих Гостий ждати
муть наші люди на „дипі“.

о. Ів. Остап гол. віч. коміт.
Михайл Мардиняк васт.
Станко Біндас секр.
Комітетові:
Теодор Поливка
Марко Кожушко
Михайл Памко
Антін Капуційсикий
Олекса Дріль.

В місяцю червни 1910 р.
приступили слідуєчі но-
ві члени до Р. Н. Союзу:

Бр. св. Йоана Крестителя в
Hinsdale, N. H.
Михайло Білий, Крупа Мих.,
Пелех Йосиф, Каган Степан, Па-
дучак Тома, Серединський Ів.,
Біла Анна, Колодій Анна, Коло-
дій Войтіх, Заворотна Параске-
вія, Миськів Микола, Заворот-
ний Василь, Заворотна Текля,
Заворотна Марта, Падучак Ма-
рія.
Бр. св. Володимира в Pho-
enixville, Pa.

Пастернак Семен, Лесів Пав-
ло, Сарабун Василь, Пастернак
І. Михайло, Федак Іван, Пастер-
нак Андрей, Поточник Іван,
Карпинець Юрій, Сагал Мик.

Пропавший архикнязь.
Перед 20-ти літами австрій-
ський архикнязь, Іван Сальва-
тор, зрікшись всяких титулів,
почестий і привілеїв, виїхав під
прибраним іменем Івана Орта
на кораблі „St. Margarete“ до
полудневої Америки і від сеї
хвилі всякий слух по нім заги-
нув. Правительства аргентин-
ське і чилійське перевели як най-
докладнійшій глядана за кора-
блем „St. Margarete“ або за е-
вентуальним місцем побуту Іва-
на Орта, але ніякого сліду не
найдено і здасть ся нема сумні-
ву, що корабель той затонув з
причини бурі на повнім мори
разом з залогою. Тепер віден-
ський суд оголосив вівзанє, що-
би до 6 місяців кожний, хто знає
щось про місце побуту Івана
Орта, зголосив ся особисто або
письменно до сего суду. По у-
пливі того речінця Іван Орт бу-
де признаний урядово нежиро-
чим. Іван Орт мав би тепер 59
років. Був сном великого кня-
зя Леопольда II, тосканського
Посьвятившись військовій каріє-
рі, авансував скоро і в 27 р. жи-
ття став уже фельдмаршальят-
натом. Яко генерал своєю овтер-
тою і самостійною вдачею зразив
собі скоро найвищі військові
круги і взагалі знаний був із сво-
го ексцентричного поведєня, яке
не все лицувало архикнязєви. В

1887 р. відобрано йому команду
3-ї дивізії інфантерії за те, що
старав ся о княжий престол в
Болгарії. Трагічна смерть на-
слідника престола архикня Ру-
дольфа вплинула ще більше на
авантурничу жилку архикнязя
Івана Леопольда. Він зрік ся
своїх титулів і ранги, прийняв імя
Івана Орта, оженив ся із своєю
утриманкою Емілією Штубль,
що мешкала доси в його домі, і
виїхав ся літом 1890 р. на кора-
блі „St. Margarete“, який купив
собі в Англії, до полудневої Аф-
рики. В тій подорожі погіб разо-
м з жінкою, службою і цілою
корабельною залогою. Ще дово-
го опісля кружили ріжні вісті про
судьбу бувшого архикнязя. Го-
ворено, що він живе на острові
Мальорка, то знов десь в Індії, а
ще 1909 р. оден американський
журналіст подав був вістку, що
пізнав його в особі простого ро-
бітника в Пенсиль Огайо. Од-
нак всі ті чулки показали ся не-
правдивими і тепер, по двацяті
роках Івана Орта офіційно о-
повістать за небіщика. Ходить
іменно о грошевий депозит і за-
в'язанє, які бувший архикнязь
полишив в однім віденськім бан-
ку. Депозит вносить кількасот
тисяч корон і творить весь дви-
жимий масток Івана Орта. В до-
рогу значнійшої готівки він з со-
бою не взяв і се найліпший до-
каз, що він помер, бо инакше
вже давно був би зголосив ся по
свої гроші.

За одного доляра
Випише о печатку в вашім цілїк а-
дресом, баску літер до складаня друка-
вресів і фарбу, перо атрапетово і
книжок на 50 цнт.
A. M. WASIURKOV,
2818—2nd Str. Chester, Pa.

Австрійське Бюро Праці.
Дає роботу до ресторантів, готелів,
салюнів, на фарми.
Бели не маєте роботи то ідіть до того
бюра, а там безплатно о роботу поста-
рають ся. Властитель есть Русин. По-
спрайте своїх людей.
Адрес:
Austrian Labor Bureau
335 E. 20 STR. NEW YORK CITY.
Властитель: Чарпенквий

Жові українські рекорди
спроважені в Галичину
Суть вони 10-їїнові по-
двійні 65 цнт. лутка. Сі
рекорди суть на обі сто-
рони. На одній стороні
пісні, а на другій при-
правки до танцю. Великий фонограф
і 12 рекорді продаємо в ціні по
\$15.25. На жадає посланемо без-
платно каталог.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4-th St. New York.

Ім. з 17 налітними
Желізничів
годинник для
мушки
і жінок, накручує
ся без ключика,
новолучуваний,
з гаранцією на 20
літ, подвійні ку-
верти красно вві-
рвані. Ходить бо-
зсловно точно на спеціально зробле-
ний для людей, котрі роблять при
жівчанні, і гарантує ся на 20 літ. Не-
вважайте нагада. — Ми вважємо сеї
годинник на кожну адресу за посліпа-
тою (С. O. D.) \$5.75 - і ваворот пере-
тою його привілом, і еслі єну не по-
добає ся — то тоді не потребує платити
ані одного цента. За такий годинник у
аншого купити треба заплатити 35 дол.
Дуже гарний 14 вар. золотом ново-
очевий ланцюжок в даровисом — до-
дає ся даром до кожного годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Петро Ярема
русиний погребник
виповняє керціл на весіля, хрести-
ня і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою у.)
Телефон: Orchard 2568.

METALLIC HEELS AND COUNTERS
Металеві обцасы і задяття
 Для найперів, шапеларів, фа-мерів і всіх, що роблять притяжкі роботи.
 Се відноситься до Вас. Вони зроблені зі сталі. Легко відшукати. Перетворюють чоботи і шацаліть Вас гроші. Легко їх прикріпити. Кожен швець Вам їх надіжить або доставить їх вряв в чоботами у Вашого куця. Пишіть по книжочку, в котрої довідається більше.
UNITED SHOE MASHINERY CO.
 Boston, Mass.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"
 Сильні м'язи лічю Вам не можуть швидко. Ви терпите на РЕМІТІВІ. **PAIN EXPELLER** спливно втирається і принесе Вам полегшення і усуне дрижачу болячки. — В ціні по 25 цнт. і 50 цнт. по всіх аптеках.
F. AD. RICHTER & CO.
 215 Pearl St. New York.
 Позір на охоронну марку „Котванд“

Російсько-Американська Лінія.
 Одинона без пересідання поміж Америкю і Росією.
 (Russian-Imperial Mail Steamers.)
 ПАРОХОДИ відпливають з Нью Йорку:
 „Літуанія“ — 6-го липня.
 Ціни шифарт:
 До Роттердаму. До Леадей.
 \$31.00 — III класа — \$38.00
 \$33.00 III класа кл. \$40.00
 \$43.00 — II класа В — \$50.00
 \$50.00 — II класа А — \$60.00
 З Лібау:
 II класа А \$57.50 — II класа В — \$52.50 III класа \$38.50.
 Крім того пасажери III-ю класою платять \$4.00 як таксу за даву американським правительством.
A. E. Johnson & Co.,
 Gen. Pass. Agents,
 27 Broadway, New York.

Одинокий руський адвокат і нотар на цілу Америку Донтор прав
ЮЛІАН ЧУПНА
 Консулярний комісар.
 Полагаджує всі справи в галиччій. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Споряджує контракти, повномочія і всі інші документи. Перепроводжує інтабуляції і всі шписи гіпотечні.
 3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
 Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
 3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

Русини Шімбург! Чи Ви ЗНАЄТЕ, що ГРОШІ — ТО СИЛА?
 Старайтесь пізнати та дізнати скла дації свої оцадності в стейтовім Банку на розі ул. Carson-а і 14-ої. Сей банк є одним в найстарших і най-депозитних банків, що цілковито забез печує Ваші оцадності. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ині. Кожен, що має у нас гроші, отримує на бажане світ стейтових контролорів.
 Продаємо корабельні карти на найліпній лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курці
German Savings and Deposit Bank
 Cor. 14th & Carson St., South Side, Pittsburg, Pa.
 Я. В. Рот, прес. А. П. Міллер, кас. Ол. Булак, ур. банк.

Книжки
 «і можна дістати вскладі книжок „Свободи“»: цнт

черника	15
орба клас і тому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ. і Старім і Новім краю	35
Істо про звірята	30
Емігрант	15
Совнір	10
Куравлі	10
Ките, зарібки, організації і т. п. в Свол. Державах	15
вб за зуб	10
Коротка Історія Русь	10
Капітал і праця	15
азка про Жидів	15
нижка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Іавернений Грішник	20
Іародний рух австро-угорських Русинів	15
Іовий Завіт	22
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Іро нутро землі	25
Іокуса	10
Іро кінець світа	15
Ісалтир	10
Іозмова Поляка з Русиню	10
Ірелігійні вірованя	20
Іслово ч. 5.	15
Іслово ч. 6.	15
Істрашна кімста	20
Імерть	10
Ітепові люде	15
Істрайк	20
Істріляй на смерть, робітнича драма	15
Ісонник	30
Іговариска ворожка	15
Іхто з чого жие	15
Ікі то є люди на землі, з 20 образками	50
Ік мужик ходив до царя правди шукати	15
Ічерез кордон	15
Ірусско-англійский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.
 Бог Надежда моя \$2.50
 Хліб душі 2.50
 Друг Душі 1.50
 Друг Душі (в звич. опр.) 75
 Молитвенник малий 1.50
 Івонець 1.50
 Ізборник 2.30

Також можна дістати:
 Книжочки колекторські церковні 10
 Книжочки Братські 10
 Іомяник померших душ .. 10
 Іметрики хрещеня 3
 Іметрики шлюбні 3
 Іметрики смерті 3

Пишіть на адресу:
Swoboda,
 184 Hudson St., New York.

Позір Братства!
 Роблю всі братські річі найліпше і найкраще, в найліпшого матеріалу за дуже приступні ціни і на роботу Ігварантлю. Продаю книжки і на жадане посилаю ціниак.
 Сьм доволитим членом Р. Н. Союзу. Проч в чужини; удавайте ся до свого Імй адрес:
STEFAN KALAKUKA
 215 Moran Court, Scranton, Pa.

ВИРОБИ БРАЦКІ!
 шашлі, шалія, відзнаки, хоругви, уніформи.

Ціник і проба ВСЕЛАС Даром.
 Можете писати до нас по Руськім Іаборничьк 400 ПОЛЬСЬК.

В. Н. MORGAN
 13 N. MAIN ST. SHENANDOAH, PA.

\$100 за розв'язку надгороди

Тут є дев'ять пустих віл; розмістіть в тих полях числа від 1 до 9 так, щоб по доданю тих чисел в кождім нап'рямі пипало 15. Коже число можна ужити тільки раз.

Кождому, що надішле добру розв'язку і буде придержувати ся услівій, надамо 100-доларовий сертифікат на один в шашх 150-доларових лотів 25x100—£0x200.

Metuchen Estates є положене в полудневім і оживлюнім Metuchen N. J., 40 мінут їади в Нью Йорку; близько сунт фабрики, костели і школи.

Лоти можна кушувати від **\$150** і вше.

В розв'язку просить ся подати докладно своє імя, назвиско і докладну адресу мешкака.

Пишіть до: 30

P. DINDA
 Room 117, 26 Cortlandt St., NEW YORK.

Григорій Кунашевський
 РУСЬКА НОРАБЕЛЬНА АГЕНЦІЯ

Американське Нотаріальне Бюро
 179 East 3rd Street, New York, N. Y. між свеню А і В.

Дешеве продажа шифарт до і в Європа, продажа білетів жєлізнодорожних і вїзнів грошій.
 Споряджає акта нотаріальні і залагоджує всі справи спадкові і військові в старім крєю.
 Асекуре від огня і на жите. Впрабляє горожанські папери (Citizen papers).
 Порада правна даром!

Хто хотів би дістатись до краю за малю доплатаю при легкій роботі на шифі пай зголосить ся на пєвшеий адрес.

„ДУШПАСТИР“
 се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.

Виходить в Філадельфії кожного місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі світа. В „Душпастир-и“ друкують ся важні для всіх оголошеня гр. кат. канцеларії Епископєської. Не брак там і жартів веселіх та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ вєім подобає ся — всі его хвалять.

Коптує на цілий рік так тут в Америці як і до старого краю всего лиш **\$1.20.**

Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найліпше почтовим монєй-ордером) на імя:
 Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Одинона взірцево уряджена
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“
 аатрудняє добре вишколений друкарський персонал, посідає найновіші машини, ин томе ріжнородні гарні черенни і прикраси.

Виконує **всіні друкарські роботи** точно, гарно і по низьких цінах.

Впов. Родичі, як тоже Відділ і члєни Р. Н. Союзу повинні в всімким друкарським роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи.“ — Адрес:
 184 Hudson Street, New York, N. Y.

Для Церков
 виконує всі роботи в обсягу різбарства і позолотарства як:
 Іконостаси. Відтарі, Кивоти і ин. бувший управитель різбарської і позолотарської робітні в Товаристві для розвою руської штуки у Львові.

Іван Луговян,
 со German Savings & D. Bank S. S. Pittsburg, Pa.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“
 під покровом сьв. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:
 Фелони чорні від \$30—65.00
 Ризи сьвітлі від..... \$35, 40, 55, 60, 80 і вше
 Стихарі від..... \$6.00
 Ручники, ілитони, хоругви з образами від \$30.00 і в. Чаші від..... \$20, 35, 40, 50 і вше
 Ліхтары, Служєбники, Евангелія від \$20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній ціні.
 Приймає ся замовлення на нові річі і до направи старі рєш.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСЬКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:
СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
 Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
 Тройці ручно декоров. 5, 6, 50, 7, 9, 50 д. { Угля до кадильниці 26 цнт. Пачка (120) запалачів 24 цнт. { Оліва гальон 1.10 дол.
 Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт. „ „ 4 на ф. і 6 на фунт..... 22 „
 Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт..... 22 „
 Сьвічки стеаринові..... 16 „
 „ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
 Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
 Чадило 50 і 55 цнт. за фунт.

GAIL & AX
MAW

Is the Best Tobacco

Сей тютюн єсть найліпшим так до куреня як і до жутя, бо через 40 літ був сей тютюн перторядним виробом Long Cut Tobacco. Старанне опакowane охороняє його від вокоєсти і пороху. Знаменито надаєсь на папіроси. Паперці даром до ісмєдї пачки. Зверніть увагу на охоронну марку і на імя „Gail & Ax“ яке ваходить ся на кождій пачці.

ПОВІА ВАГА
5c.
 Продаєсь всюди.

The American Tobacco Co.
 Successors to GAIL & AX

Оден з найбільших броварів в Америці.

Варить пиво на краєвий спєсіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покштує сего пива, то иншого вже не буде пити.
 Голова від него ніколи не болять, бо єсть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

F122

E. ROBINSON'S SONS,
 Lager Beer Brewery,
 435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.
 Telephone calls:
 General Office 2333, Night Call 4854.

По процесі.

Печатанс у „Свободі“ „Процесу православного ігумена Арсенія проти менеджера „Свободи“ К. Кирчова і її редактора А. Цурковського“ скінчилось. Се, що печатанс у „Свободі“, було дословним перекладом стенографічного протоколу цілої розправи. На шпальтах „Свободи“ тягнув ся сей процес через кілька місяців, забравши в ній, безперечно, много місяця. Оскільки доходили нас слухи, то одні читачі були невдоволені з сего, що сей процес поміщувано у „Свободі“, а другі знов, хоч що правда, в меншім числі, печатанс сего процесу похваляли. Невдоволені з поміщування процесу подавали за причину свого невдоволення се, що мовляв, нас мало що можуть обходити байструки цареславного „ігумена“; а ті знов, що печатанс сего процесу одобряли, писали нам менше-більше тими словами: „Добре ім так, най би вони були з такими брдами на сьвіт божий не виходили“. Як звісно, наша народна приповідка говорить, що „ще ся той не вродив, аби всім догодив“ і, застосувавши влучність сеї приповідки до нашого випадку, ми не конче й потребувалиб говорити більше про се, для чого сей процес був печатаний. Та ми однак не маємо в замірі заслонювати ся в горі згаданою пословицею, лише хочемо подати зі своєї сторони ті причини, які спонукали нас публікувати сей процес в цілости, тим більше, що о скільки можемо догадуватись, невдоволених з поміщування процесу на стовпцях „Свободи“ було більше, як вдоволених. Впрочім, сей процес мусить бути обговорений з ріжних боків і сего, про що ми тепер пишемо, не пишемо так для оправданя, як радше для поясненя самої справи. Отже до річі:

Коли процес Арсенія проти Кирчова і Цурковського скінчив ся зле для Арсенія, бо трибунал, як звісно, по переведеню першої розправи на внесене самого прокуратора викинув раз на все цілу ту справу з суду, оборонець п. А. Сніткін радив обом обжалуванім, аби вони були дуже осторожні в тім, що по розправі буде писати ся у „Свободі“ про сей процес. Хоч обжалованих увільнено від вини і карі і хоч Арсеній не вийшов з суду чистий, то однак після букви закона не можна було писати навіть загально про те, що виказала розправа, бо Арсеній міг би був навіть в дуже обережнім писаню додати нове очернене своєї особи і виточити „Свободі“ другий прасовий (газетний) процес. Кирчів і Цурковський запитувались також адвоката, чи не можна б переповідати менше важних місць процесу своїми словами, а лише маркантійші і більше інтересні зізнаня сьвідків печатати в дословнім перекладі, но адвокат заявив, що й се не є після права та що робити так, значилоб тільки, що наражати ся також на небезпеку нового процесу. Щоби забезпечити ся перед можливостями яких нових тарпнатів, треба було або зовсім мовчати про сей процес або печатати цілу розправу від дошки до дошки, себ то так, як вона відбувала ся в суді. Виринуло отже питанс, що з тим „фантом“ зробити. З одної сторони ми бачили, що протокол розправи є дуже обємистий та що займе він спору місяця у „Свободі“; ми виділи, що в тім протоколі, як в загалі в кожній судовій розправі, є много сухого, нудного матеріялу, яким може інтересувати ся хіба фаховий правник, а не звичайній собі читач; з другої однак сторони ми бачили, що в тім протоколі є много й таких річей, які кидають дуже яскраве світло на мораль і характер головного подвижника православія в Америці, на Арсенія. Розуміють ся само собою, що бабрати ся в брдах якогось там чоловіка не належить до нашої приємности; з другої однак боку прийшли нам до голови такі думки:

Є се загально відома річ, як то подвизають ся православні батюшки між нашим народом в Америці, як то вони сповняють у нас роботу чорних жуків, тих коровиць, що то шукають за гнилизною і сунуть там на жир, як то вони обріхують і смарують наших виднійших людей в Америці, як то вони старають ся змішати з болотом і з'огодити нашому народови все те, що є для него найсвятійше і найдорожше; словом, кождий знає се, що православні батюшки не перебирають в средствах в борбі з нами. І для того, що православні батюшки суть такими ворогами, які в борбі з нами не знають ні погамованя ні якоїсь приличности, воно булоб що найменше дивно, як би ми руководили ся супроти них якимись зглядами і не відплачували ім хлібом за хліб. Коли отже на публичній судовій розправі піднесла ся трохи занавіса і з поза неї показались лайдатства такої православної риби, як благочинний, ігумен монастиря, настоятель місії в Канаді і т. д. то правду кажучи, нам було жаль не використати нагоди і нічого не писати про те посярачлені, яким покрив ся православний водирей. Тим то, хоч ми знали, що процес у „Свободі“ потягнеть ся довго, хоч ми предвиджували, що деякі читачі будуть з його поміщування невдоволені, то однак зваживши все, що треба було зважити, ми уважали таки за ліпше печатати цілий протокол розправи, коли інакше

зробити було неможливо або дуже небезпечно. Припустім зрештою, що якийсь визначнійший наш чоловік виточив би процес православному „Свѣтови“ о щось подібне, як Арсеній виточив „Свободі“ чи її редактори і менеджери та що процес нашого чоловіка проти них скінчив би ся так еромотно, як процес Арсенія проти „Свободи“, то православні, маючи ся в руках урядовий протокол розправи, не вагаляб ся довго, чи сей протокол у своїм „Свѣтѣ“ поміщати чи не поміщати, лише печаталиб його від початку до кінця і горлалиб потім про него через кілька років. Се більше, як певне.

Но йдім ще далі. Хоч процес сей провадив Арсеній проти редактора і менеджера „Свободи“, то однак не був се, як моглоб на око здаватись, процес одиниці проти одиниць. За плечима Арсенія стояла чейже ціла православна місія в Америці, і коли православні хотіли знищити редактора і менеджера „Свободи“ наших будь що будь передових людей, то вони тим самим хотіли як вже не знищити, то бодай ослабити і сей напрям, який представляє „Свобода“. Коли б Арсеній був справу виграв, то насамперед редактор і менеджер опинилиб ся були на рік або й більше в криміналі. Потім моглиб були православні постарати ся дуже легко о те, щоби поштовий уряд відобрав „Свободі“ так зване „second class matter“; „Свобода“ отже була б мусіла перестати виходити, а натомість треба б було сотворити часопись нову. Дальше попри кримінальний процес вніс був Арсеній також цивільні позви о відшкодованв в загальній сумі 75 тисяч доларів. Іменно, такий цивільний позов внесений був і проти давних властителів „Свободи“, се-то проти „Ruthenian exchange Publishing Co.“ і проти Р. Н. Союзу і проти обжалованих Кирчова і Цурковського. Від кожної згаданої тут сторони домагав ся Арсеній по 25 тисяч доларів. Ну, тай хто знає, як булиб скінчили ся ті процеси цивільні, коли-б Арсеній був виграв процес кримінальний. І припустім навіть, що цивільною дорогою був би Арсеній нічого не вскурав, то все таки наші люди булиб наражені на довгі тяганини по судах і на великі кошти процесові. — А як велику моральну побіду була-б віднесла православна місія на случай виграня процесу Арсенієм, не треба мабуть много говорити. Як би Арсеній був виграв, то православні батюшки булиб товкмали нашому народови, що ціла наша борба проти них основувалась лише на ложі і клеветях; згадані батюшки були-б чванились, що вони чисті як слеза, та що „Українці“ то самі негодяї. Православна місія булаб отже дістала у свої руки атут, яким вона була-б могла успішнійше нас побивати, як доси. Крім сего, на випадок виграня процесу Арсенієм, були-б православні кинули певного рода пострах в наш табір і певно, що на будуче ніхто з нас не мавби такої сьмілости проти них виступати. Тому отже, що наслідки сего процесу в разі виграня його Арсенієм були-б для нас дадеко більші, як дехто міг би думати, ми уважали, що булоб се нерозсудно, колиб сей процес не був печатаний на стовпцях „Свободи“. Впрочім через процес Арсенія показало ся в дуже поганім світлі ціле тутешнє православіє тай є він не аби-яким причинком до історії нашої борби з православною місією на американській землі. Тим-то воно булоб шкода, як би такий історичний матеріял припадав лише порожами в судових архівах.

Належить ще замітити, що сей процес зробив своє. Насамперед тим процесом ґрунтовно збештали ся православні батюшки так перед чужими, як і своїми; дальше сей процес вигнав ігумена Арсенія раз на все з Америки, а вкінці сей процес кинув православній місії колоду під ноги, особливо в Канаді, звідки редакція „Свободи“ діставала многі письма, в котрих наші люди звіщали її, що печатанс сего процесу дуже пошкодило православним, а многі знов замавляли собі „Свободу“ спеціально на той час, як друкував ся в ній процес.

Воно є правда, що процес забрав много місця у „Свободі“, но се є лише доказом, що „Свобода“ в дотеперішнім своїм обемі є трохи за мала. Колиб так „Свобода“ замість 8 сторін мала бодай сторін 12, то ті шпальти, які треба було посвятити на процес, не булиб так дуже впадали в очи, бо попри процес було-б ще там і много інших річей до читаня. Хочемо ще додати що спершу хотіли ми печатати процес в осібнім „Додатку“ до „Свободи“ та на се не дозволила почта. — Тим разом кінчимо, а в слідуючім числі „Свободи“ зберемо коротко все те, що виказала розправа і зробимо відповідні висновки.

А. П. Подолін.

Гей Патріоти!

В старім краю наші братя кров свою проливають, житєм накладають за права Української мови і школи, тому і Ви причиніть ся хотяй-би маленькими жертвами на шкільний фонд для наших поневоленних братів і сестер. Кождий, хто тільки носить імя Русин, нехай як найкорше замовляє переписні картки (Post Carte) з портретом погубшого у Львові на університеті бл. пам. нашого брата, Адама Коцка, і при всякій нагоді нехай уживає лишень тих переписних карток; весь дохід з розпродажи тих карток призначений на шкільний фонд в старім краю. З замовленнями спішіть як найкорше, щоби можна в як найкоротшім часі післяти якусь значну суму нашим братьям. 10 Post Carte з портретом бл. п. Адама Коцка коштують 30 цнт. Менше як десять не спродає ся. Гроші можна присилати поштовими марками залучаючи крім сего 2 цнт. марку на посылку.

Комітет збираня добровільних жертв на шкільний фонд при Тов. „Руський Молод. Клуб Поступовий в Jersey City, N. J.

Адресувати треба:

Young Mans Progressive Club, P. O. Box 84, Jersey City, N. J.

3 історії полотна.

В давних, предавних часах не уміли люди виробляти полотна, без якого нинька годі обійти ся Шкіри з убитих звірів служили їм, як охорона перед зимном і снігом, домом і вітром. Шкіра звірів то перша людська одіж, а найліпшим доказом того служать не чиясенні вже у Америці племена мів диких Індіан, які переважно такої одіжи до недавна ще уживали. Доперва з часом научив ся чоловік робити собі одіж з вовни овець. Аж по довгих сотках літ, коли люди осягнули вищий степень культури научились вони виробляти полотно з волокон льону, з яких почали виробляти нитки, а опісля ткати з тих послідних полотно. Уже в давнині прядли жінки на кужалі льон, та готовили собі з него одіж, якою гордились, як овочем тяжкої своєї праці. Тисячі літ було полотно найдінійшою матерією, з якої виробляли сніжні дорогі одіжи або штучно зафарбовані, дорогими вишивками приукрашені розкішні убраня, позаяк шовк і аксамит, яких нинішні уживають жінки як окрасу при ріжних торжествах, були ще у тих часах незвісні.

Первісною вітчизною льону є далекий схід. Старинні Вавилонці мали розпочати управу дико ростучого льону, з якого волокон робили нитки, а з них ткали полотно. Переконано ся о тим в той спосіб, що найдено у гробі одного з давних королів, який панував у Вавилоні 4 сотки літ перед Христом, ростишу льону. Найбільше уживаво в старині полотно у Єгипті. Малушки, які находимо у єгипетських гробах уможливають нам пізнане управи льону в Єгипті. На тих малюнках бачимо в який спосіб відбувались життя льону, як пригтовляли його до ужитку, в який спосіб робили нитки, та як ткали з них Єгиптяни полотно, та навіть яким способом фарбовано його. На дві тисячі літ перед Христом виріб полотна був у найбільшім розвитку. Єгиптяни мали жакціні варстаті подібні до наших. З полотна роблено накривала, килими, матерії на меблі, сукна і т. д. Найгарнійше вироблене долотже звалось біссос, оно було так м'яке як шовк і дуже високо цінилось, бо рівнялось найдійній ціні діаменту. Старинні Греки не цінили високо полотна, бо воно уважалось у них лиш, як матерія пригорожа для ніжних жінок. Тому то носили з нього одіж богаті Атенці.

В Римі знане було полотно кілька сот літ перед Христом. За часів славного бесідника Ціцера, кілька сот літ перед Христом гарні одіжі з полотна зачислялись до дуже збиткових річей, які спроваджувано разом з иншими дороговціностями зі сходу. Тонко ткани, пурпурово закрашені, золотом вишивані полотняні одіжі служили богатим панічам з римської шляхти, званої патріціями як предмет дарунків своїм нареченим. Доперва, коли Римляни війшли у близькі зносини з Германями, полотно починає ся що-раз частійше уживатись; в тім також часі починають уживати перших сорочок з нього, які Германе називали гедемі або гемеда. Старинні Греки і Римляни сорочок не носили, тому і не уживали до гої ціли полотна. Від Германів навчились римські жовніри, що повинні надграничну службу уживати сорочки, і принесли той звичай до Риму. В краю середньої Європи знане було вже ткане полотно на 300 літ перед Христом. На палювих будовах в Швейцарії, Горішній Австрії і ріжних колиях Німеччини надано штучно вироблені звої полотна. Старі римські історики, Пліній і Тацит оповідають, що германські жінки, у зимових місяцях, коли уставала льона робота, прядли нитки і ткали полотно. У давних Німців був льон символом богів, а запряг з котів при возі германської богині Фреї складав ся з просторонків цвітучого льону. Також німфи (русалки) мали повстати після віри старих Германів з цвітущого льону. Від часу поселеня народів уживане полотно почало що-раз більше розповсюджуватись. Уже в 6 і 7 столітї по Христї одіж з полотна була повсе-дневною ношкою простолудя. Франки, предки нинішних Французів носили штани і сорочки з лискучого полотна а з полотна складалась також повсе-дневна одіж цісаря, німецького римської держави Кароля Великого, що панував з кінцем 8 і з початку 9 столітї по Христї. Сей слашний цісар носив лиш ви-ключно таку одіж, яку його дочка прядли і ткали на полотно. Пряджене і ткане буди у середних віках майже головним занятєм німецьких жінок і то не тільки з низших станів, але також і з шляхоцьких родів, навіть княгинь і королев. Тоді то пишались вони своєю роботою, а поети 12 і 13 столітї, що оспівували героїські діла лицарів, не за-небдували у своїх піснях віддати належну честь тій тяжкій праці жіночих рук. До той праці уживано тоді кужалі і веретена, позаяк коловорит винайдено до-перва в 1530 році. В нинішних часах кужалі, веретена і коловорит заступають вже машини, а виключно полотняної одіжи рідко хто нинька уживає, з винятком хіба деяких біднійших славянських народів, як Серби, Болгари, Русини, Дальматинці і другі, що виробляють їх ще і днес на старий лад; але і се вже виходить з ужитя, бо машина робота є далеко дешевша і випрає ручну.

Вступайте в члени
Р. Н. Союзу в Америці.